

Razcepljenost v anglosaškem taboru

Težavno Edenovo prizadevanje za sporazum med ameriškim kapitalizmom in ruskim boljševizmom

Berlin, 22. marca. Nemški listi so čakali, preden bi obširno pisali o washingtonskem sestanku, kjer je Eden nastopil kot veleposlanik naraščajočih Stalinovih zahtev, da bi iz Amerike prej prišel kak znak, ki bi nakazal vsebino razgovorov. To znamenje se je kmalu pokazalo, a v negativnem smislu za »združene narode«. V političnih krogih vidijo to znamenje v Rooseveltovih izjavah ob otvoritvi nekega novega hotela: »Trdno smo odločeni, da nadaljujemo svoj borbni pohod do konca, do dneva, ko bomo zmagoslavno korakali po cestah Berlina, Rima in Tokija.«

Ako bi ne vedeli, da Roosevelt in njegova stranka ne predstavljata Severne Amerike, temveč samo razvneti in fanatični del ameriškega javnega mnenja, kakor je pred dnevi izjavil zastopnik nemškega zunanjega ministrstva, bi s moral misliti, da so v Zedinjenih državah ponoreli. Vsekakor te besede Rooseveltove izjave niso bolj zgornjo označujoče praktični in duhovni prestiž od njega sklicanih sestankov.

Povsem nesmiselno pa je, pripomniti v Berlinu, da je Roosevelt smatral za potrebno, da je govoril v množici, kakor da bi pri njegovih namelih sodelovali vsi zavzemniki, medtem ko se ne sporazumi med zadnjimi jasno, da so nespornost med zavzemniki vedno globlji. Nemški listi navedajo vse izraze tega splošnega nesoglasja, ki so že prodrli v javnost, kakor na primer besede neke velike londonske politične revije: »Lahko rečemo, da vodi odsej vsak izraz teh velikih narodov »svoto« vojno. Po poslednjih govorih Stalina, Malskega, lorda Simona in lordski zbornici in po odmevih v angleških in ameriških listih, lahko sodimo, da je propadla skupna svetovna strategija zavzemnikov. Pomanjkanje sodelovanja v temeljnih vprašanjih ne bo moglo več dolgo prikriti.«

List »Nachtausgabe« dodaja k temu tale svoj komentar: »Vse to nas Nemce ne preseneča. Vedno smo trdili, da so te tri velesile vstopile v vojno vsaka s svojimi cilji, ki si medsebojno močno nasprotujejo. Ako se sedaj eden izmed pogodbenikov, kakor na primer Anglija, vda v obup svoje nemoči drugemu pogodbeniku (boljševizmu), misleč, da se bo tako izognila nevarnostim, ki ji prete od tretjega pogodbenika (Zedinjenih držav), ni seveda mogoče pričakovati posledicami, ki bi iz njega izhajale. Sicer pa je do washingtonskih razgovorov prišlo v času, ko se dogodki na vzhodnem bojišču razvijajo neugodno, kar gotovo niso pričakovali: niti sovražni vladni krogi niti vojaški strokovnjaki, ki so se pred kratkim napovedovali katastrofo nemške vojske. Zato je razumljivo, ako sedaj tudi mnogi angleški in ameriški listi kritizirajo načrte zavzemniške strategije, o katere pravijo, da je bila prepočasna in ni znala izkoristiti ugodne prilike, tiste namreč, kakor je zapisal eden izmed njih, »ko se je začelo, da so sovjetske sile napredujejo z vsvo silovitostjo, dočim bi se sedaj mogli, ako bi mislili, da bi mogla Sovjetska zveza vzdržati dosedanje napore.«

Ako stvari tako stoji, lahko mirno presojamo vrednost britansko-sovjetskega pakta, po katerem naj bi bil dan London svoj pristavek na vsa teritorialna poženja Kremlja. Nasproti temu v dnevnu nesoglasju naših sovražnikov, pripominja »Nachtausgabe«, ki je sedaj postalo še bolj očitno v pogledu vojnega vodstva, česar se tako pogosti sestanki ne morejo več odpraviti postavljamo prav mirno lahko dejavno svetovno strategijo, ki odreja akcije sil trojnega pakta. Ta strategija bo razpršila kot veter megle vse Rooseveltove megalomanske sanje.

Gotovo je, poudarjajo v Berlinu, da tudi washingtonski razgovori niso mogli razčistiti odnosov med Zedinjenimi državami, Anglijo in boljševizmom in sicer zaradi tele nepremostljive ovire: Boljševizem ni nikdar dopustil, da bi pogajanja s prijatelji prešla preko okvira strogo vojaških pogajanj za oskrbovanje z gradivom in orožjem in v smislu razbremenitvenih operacij za rusko vojsko (tako zvano »drugo boljševiče«). Čim so se razgovori dotaknili drugih vprašanj, zlasti pa povojnih ciljev, se jim je Stalin vedno skušal izogniti. Dejstvo je, da navzlic vsem vabam ni hotel sodelovati na konferenci v Casablanca. Sprito je Stalinove nepopustljivosti so onkrati Rokavskega preliva in Atlantika začeli polagoma jemati na znanje njegove želje, ki jih je moglo zaleteti v tele besede: prepustitev Evrope boljševizmu. V kolikor se o tem ve tu, je Eden v Washingtonu samo ponovil simbolično izročitev evropske celine ruski pohlepnosti. Neki angleški list, ki velja za merodajnega, je celo zanimal, »da ni mogoče misliti na pravo obnovo Evrope po vojni brez prisrčnega sodelovanja Sovjetske zveze. V vsakem drugem primeru bi se smeli bati poraznih posledic.«

Te pripombe so resne, pripominjajo v Berlinu, čeprav se zde sarkastične. Nič ne more danes namreč bolje kakor Nemci sami ocenjevati obnovitvene sposobnosti Rusov, odkar so videli najgovornejšo dokazilo o tem na ozemljih, ki so jih boljševiki začasno zasedli 1. 1939. Razdeljanje teh dežel je bilo tako v stvarnem kakor v duhovnem pogledu takšno, kakor da bi bil šel preko njih potres.

Neki drugi angleški list pa sedaj že odkrito priznava, da je »namen londonske vlade, nasloniti svojo bodočo evropsko politiko na trdne odnose s Sovjetsko zvezo.«

in da je »Edenov obisk v Washingtonu zasledoval prav ta cilj da bi dosegel ravno vse v odnosih med Ameriko in boljševizmom na eni strani in Anglijo in boljševizmom na drugi strani, da bi tako nastala skupna in dolgotrajna politika.«

Vsa ta besedičenja, pripominjajo v Berlinu, pa nas kaj malo zanimajo. Za nas je zanimivo le to, da se v sovražnem taboru zopet enkrat poudarili, da je plutokracija pripravljena izročiti evropske narode boljševizmu, da bi mogli izpolniti svoje uničujoče delo. Vsi ti načrti pa ne upoštevajo del pomembnega čimfaktora: meča, ki jih bo prav gotovo uničil »Corriere della Sera«.

Japonci o razpadanju angleškega imperija

Angleška bojazen pred ameriško pohlepnostjo

Tokio, 21. marca. s. »Mainichi« izjavlja, da je Churchillova zadrtitev v spodnji zbornici, po kateri Anglija ne bo opustila svojega imperija, odgovor na namig Amerike, naj se sestavi anglo-ameriška komisija, ki naj bi prevzela upravo v angleških kolonijah. Anglija se boji, da bi Amerika »absorbirala angleški imperij«. Ali bo Anglija lahko ohranila svoj imperij? Svobodna država Irska, Južnoafriška unija, Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Indija so močne sile, ki težijo stran od Anglije in čakajo samo na priliko za popolno osvoboditev. List omenja, kar je Smuts napisal v ameriškem obzorniku »Life«, in sicer, da je angleški imperij v tem pomenu, ki ga je doslej imel, minil in da bodo kolonije dobile avtonomne vlade. Kanada je že v krogu Amerike, Avstralija in Nova Zelandija pa vedno bolj gravitirata proti njej, čim bolj izgubljata zaupanje v Anglijo. Indija je duhovno že izven Anglije. Z izgubami na vzhodu in s porazom njenega ugleda je pričela Amerika postopno absorbirati Anglijo. List vprašuje: Kako more Anglija pojasniti zamenjavo starih rušilcev z angleškimi oporišči? Kako more Anglija pojasniti izjavo tajnika ameriške mornarice, da bo ameriška mornarica obvladovala vsa morja? Kako more Anglija pojasniti ameriški predlog za sestavo anglo-ameriške komisije, ki naj bi nadzorovala ameriške kolonije? Kako se pojasnuje ameriški predlog za unijo med Ameriko in Anglijo in predlog za uvedbo skupnega denarja v obeh državah.

»Mainichi« poudarja, da je Churchill pred porazom Francije predlagal anglo-francosko unijo, ker si je predstavljal, da bo Anglija absorbirala Francijo. Sedaj hoče Anglija preprečiti anglo-ameriško unijo, ker dobro ve, da ne more absorbirati Amerike. Za Anglijo, pravi list, je vprašanje, da postane satelit Amerike, že premagano in Edenova mislija v Washingtonu ne more zaradi sedanjega položaja doseči nobenega uspeha.

Vznemirjenje v Ameriki zaradi Aljaske

Buenos Aires, 22. marca. s. Eden izmed mnogih znakov vznemirjenja v ameriških novinarskih in poluradikalnih krogih zaradi Rusije je članek nekega lista v New Yorku ki se razburja, ker hoče baje Sovjetska Rusija zopet zasesti Aljasko. Aljasko je caristična Rusija prodala Ameriki, nekaj desetletij nato pa je nastalo v Rusiji gibanje za vrnitev tega področja. Na Rusiji so odkrili zlatokope. Sedaj se Sovjetski Rusiji pripisuje namera, polastiti se zopet Aljaske. S tem so se skri v ameriških krogih še povečale.

Poljsko-ruski spor

Buenos Aires, 21. marca. s. Novi veleposlanik tako imenovane poljske vlade v Washingtonu grof Pominski je zastopnikom tiska izjavil glede na ruske zahteve po zapadnih Ukrajini: Nobena ozemeljska sprememba v strukturi poljske države ne bo izvela pod pritiskom iz inozemstva ali pod grožnjo oboroženih sil brez svobodnega pristanka prebivalstva.

Varšava, 21. marca. s. Poljska javnost se še vedno zanima za spor med vlado Sikorskega in angleško vlado zaradi jamstva za vzhodne meje Poljske. Tega spora tudi potovanje angleškega zunanjega ministra Edena v Washington ni moglo odpraviti. Poljsko javno mnenje je spoznalo, s kolikšno ljubeznijo delajo v zavzemniškem taboru za poljsko stvar. Poljski so zabeležili, kar je pisala boljševiška »Pravda«, ki jo je morda inspiriralo angleško zunanje ministrstvo. »Pravda« piše, da je Anglija zajemala poljske meje s pomočjo v primeru kršitve mej s strani Nemčije in da to jamstvo ni predvidevalo ozemeljskih sprememb v prid Sovjetske zveze. »Nowy Kurier Warszawski« piše, da je konflikt ki sta ga povzročila Sikorski in njegov zunanji minister, zelo velike važnosti, ker je v zvezi z usodo vzhodne in srednje Evrope, ki jo boljševizem neposredno ogroža. Poljski narod mora razumeti idejo evropske solidarnosti pod vodstvom sil Osi.

Za popolno gospodarsko neodvisnost Evrope

Berlin, 21. marca. s. V kratki pripombi se politično-diplomatska korespondenca bavi s konferenco, ki jo je napovedal Roosevelt in na kateri bodo razpravljali vprašanje prehrane prebivalstva po vojni. Pripravljajo se take konference med tem, ko se še izvaja blokada evropskega kontinenta, ki je prizadela toliko žrtev zlasti prebivalstvu zasedenih držav. Ne more biti torej dvoma o njihovem namenu, čeprav bi bile rade človečanskega značaja. V Washingtonu že negujejo iluzijo, pravi »Deutsche Allgemeine Zeitung«, da bo mogoče po vojni odločilno vplivati na razne narode sveta z orožjem oskrbovanja z živežem. Sprito kaže hinavstvo izjavljajo po. novno sile Osi, da hočejo nadaljevati pot po cesti, ki so si jo izbrale, in doseči popolno gospodarsko neodvisnost evropskega kontinenta ter preprečiti nevarnost izstradanja evropskih narodov, kar bi radi dosegli angloameriški plutokrati.

K položaju na Pacifiku

Tokio, 21. marca. s. Jomiuri Hokke piše, da so se zaradi učinkovitega delovanja japonskega letalstva sovražne letalske sile na birmanški fronti zmanjšale na 150 ameriških in 230 angleških letal, na desnem obrežju reke. Tu pa so samo še tri divizije čangkajske vojske. Nasprotno sile so pod poveljstvom Mac Arthura tako razpostavljene, da so severnozhodno z oporiščema v Port Darwinu in Belconurpyu 4 avstralske divizije, 2 ameriški diviziji in 150 letal, južnizapadno pa so 4 divizije Avstralcov in 1 ameriška divizija, severozapadno 1 avstralska divizija in 100 letal, južnizapadno pa 1 avstralska divizija.

Buenos Aires, 21. marca. s. Ameriška revija »Look« pripominja, v članku o splošnem položaju na Pacifiku, da je še vedno zelo nevarno za Anglose, ter opozarja, da je zelo verjetno, da bo odpor Čungkinga, v katerega se toliko zaupa, z odločno japonsko ofenzivo zašlo strti.

Izobesite zastave!

Za jutrišnje XXIV. obletnico ustanovitve borbenih fašizmov bodo poslopja vseh javnih uradov okrašena z zastavami ter opozarjamo, naj tudi zasebniki na svojih domovih razobesijo zastave.

Zatemnitev od 19.30 do 5.30

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na odločbe 6. junija 1941-XIX. št. 42 in 27. februarja 1943-XXI. št. 26 in sprito potrebe na novo določiti ure za zatemnitev:

Clen 1. Od večera 21. marca 1943-XXI. do novih odredb se morajo določiti o zatemnitvi izvajati od 19.30 do 5.30

Clen 2. Nespremenjene ostanejo vse določbe odredbe s 6. junijem 1941-XIX. št. 42.

Ljubljana, dne 20. marca 1943-XXI. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli.

Po obisku admirala Dönitza v Rimu

Stockholm, 22. marca. s. Rimski dopisnik lista »Stockholms Tidningen« je poslal svojemu listu dopis o posetu velikega admirala Dönitza, v katerem pravi med drugim, da so potopitve zavzemniških ladij, ki so jih izvršile osne podmornice, mnogo prekosile število novih ladij, zgrajenih v angleških ladjelelnicah. Dopisnik pravi, da vsi italijanski listi vsak dan na prvi strani in z ironičnim priokusom objavljajo vesti, ki jih zavzemniki s sramotilnim namenom razširjajo o Italiji. Dopisnik zlasti navaja angleško vest, po kateri naj bi bilo italijansko brodogradno podjetje poveljstvo Nemcev in ki so jo zavzemniški listi že šestkrat objavili. Jasno je, pravi dopisnik v zvezi s tem, da jih zadeva ne bila objavljena v italijanskih listih v taki obliki, ako bi bilo količjak resnice na tej zlobni izmišljotini. Tudi dopisnik »Dagens Nyheter« posveča daljšo opazko znani rubriki v italijanskih listih »Bedastode iz sovražnega tabora« ter omenja talistvo vesti iz britanskega vira o podreditvi italijanskega brodogradništva nemškemu poveljstvu.

Poslanik Jaccaroni častni meščan Tirane

Tirana, 22. marca. s. Poslanik Jaccaroni je danes z pustil albansko prestolnico. V zadnjih dneh njegovega bivanja v Albaniji so se pomnožile manifestacije hvalečnosti in simpatije do tega italijanskega državljanika. Posebno odposlanstvo tiranskega občinskega sveta se je z izrednim komisarjem in prefektom na čelu napotilo k poslaniku Jaccaroniju ter mu predalo slavnostno listino o častnem meščanstvu mesta Tirane.

Podpore za mlade poročence

Rim, 20. marca. s. Italijanski ministarstvo objavljaja, da je bilo v decembru 1. 1942. dovojenih 2.428 posojil za podporo mladih zakoncev, katerim iznos je dosegel vsoto nad 3 milijone in pol lir. V celoti je bilo iz tega naslova od dneva, ko je vlada začela dovoljevati te podpore, ugodno rešenih nad 235.000 posojil in izplačanih nad 371 milijonov lir.

Rim, 20. marca. s. V mesecih januarju in februarju je bilo izplačanih 3.186 nagrad za nevestine opreme in 1.967 nagrad za rojstvo otrok v skupnih zneskih v vrednosti 12 milijonov lir. S tem zneski je celotni iznos nagrad v korist štirinajstih poročencev od 1. marca 1. 1935. danje dosegel vsoto nad 718 milijonov lir ali 296 milijonov lir nagrad za nevestine opreme in nad 416 milijonov lir nagrad za rojstva otrok.

Posledice podmorniške vojne

Maurit, 21. marca. s. Nova vest, znana nemških podmornic je predmet komentarjev v vsem špazemski tisku, ki podčrtava, da gre za enega največjih uspehov, ki so bili doslej doseženi in da posajata podmorniška vojna vedno bolj osežna in učinkovita. Kljub prizadevanju anglosaške propagande, ki skuša zmanjšati silovitost udara s trditvijo, da zavzemniki razpolagajo še z milijoni ton tonaze, je še vedno potopljenih ladij tako veliko, da povzroča resne skrbi lemoakracijam, ki s svojimi novimi gradnjami ne morejo izpolniti nastalih praznin.

Buenos Aires, 21. marca. s. Nedavne Knoxove izjave, da bi bila ameriška mornarica močnejša, kakor je bila pred napadom Pearl Harbour, so sprejeli njegovi rojaki s skeptičnostjo, ker so že navajeni bahavstva ameriškega mornariškega ministra. Knoxove besede ne morejo potrditi pesimističnega vala v političnih in vojaških krogih sprito odkritja ameriških admiralov Woodwarda in Ramseya glede podmorniške nevarnosti, ki so bila podana v trenutku, ko je prispela vest nemškega izrednega vojnega poročila o potopitvi nadaljnjih 32 ladij.

Lizbona, 21. marca. s. Naš pomorski poročaj je resnejši kakor v katerikoli trenutku vojne, je izjavil v svojem govoru na Combrage angleški kmetijski minister Poudaril je tudi, da je nujno potrebno povečati proizvodnjo.

Potopljen angleški rušilec

Lizbona, 22. marca. s. Iz Londona poročajo, da je admiraliteta objavila izgubo angleškega rušilca »Lightnings«, ki je pripadal razredu rušilcev novejšega gradnje.

Nov vrgromen plavž v Nemčiji

Berlin, 22. marca. s. Kakor se je izvedelo iz merodajnega vira je sedaj v gradnji velikanska tovarna za nemško težko industrijo. Ta tovarna bo imela električno visoko peč z zmogljivostjo okoli 250 ton. Plavž znatno prekaša vse kar koli so doslej napravili na tem področju železarske industrije, in je prva visoka peč celega niza novega tipa Nemška industrija bo s to novo napravo gotovo dosegla nameravano povečanje izdelave jekla.

Finska trgovinska delegacija v Turčiji

Carigrad, 21. marca. s. Semkaj je prispela finska trgovinska delegacija pod predstvom pooblaščenega ministra Tauna Jalanta, ki je izjavil, da je delegacija namenjena v Ankaru kjer namerava obnoviti turško-finsko konvencijo na dosedanjih osnovah. Iz Ankare bo delegacija odgovarjala na Madžarsko.

Gospodarstvo

Mobilizacija gospodarskih sil Nemčije

V središču nemških ukrepov za mobilizacijo vseh gospodarskih sil je splošna zahteva po racionalizaciji. Pojem racionalizacije je bil v ospredju že pred desetimi leti. Takrat je šlo prizadevanje za tem, da se olajša konkurenčna sposobnost nemške industrije, ki je hude trpela zaradi splošne gospodarske krize. Ključ po racionalizaciji se je pojavil tudi v zadnjih letih pred sedanjo vojno, ko se je prikratkotavilo pomanjkanje delovnih moči. Vprašanje racionalizacije proizvodnje pa je stopilo zlasti v ospredje v sedanjem trenutku, ko je treba mobilizirati vse razpoložljive delovne sile z namenom, da se še poveča storitev oboroževalne industrije.

Racionalizacija je po osnovi splošni gospodarski princip, ki se pojavlja v vseh gospodarskih sistemih in v vseh stopnjah gospodarskega razvoja. V sedanji vojni pa je vrhu tega merodajna vojaško-politična nujnost. S pojmom racionalizacije se izraža poziv vsemu gospodarstvu k nadaljnjemu povečanju storitve, zato se ne more nanašati samo na podjetja oboroževalne industrije temveč sploh na vsa podjetja, pri čemer mora biti merodajna povečana narodno-gospodarska storitev. Zato je vsaj glede industrije potrebno centralno usmerjanje vseh ukrepov, ki imajo namen, doseči racionalnejšo proizvodnjo.

Ker je odločilen splošno gospodarski efekt, je naravno, da je potrebna koncentracija proizvodnje v najbolj sposobnih obratih, s čimer pa ni rečeno, da morajo biti to vedno največji obrati. S tem je neposredno v zvezi tipiziranje proizvodov. Na tem področju je bila v zadnjem letu izdana nepregledna vrsta ukrepov, ki so šli za tem, da se čim bolj čimje število vzorcev posameznih proizvodov, kajti šele tipiziranje omogoča racionalno proizvodnjo. V velkem številu alj v velikih serijah, P. samezni primeri kažejo, kakšni veliki prihranki delovnega časa in materiala se lahko dosežejo s tipiziranjem in koncentracijo proizvodnje. V tem pogledu naj bo naveden samo en primer: V teku ukrepov za racionalizacijo in koncentracijo proizvodnje biciklov je bil v kratkem času dosežen pri posameznem kosu prihranek delovne h ur v višini 40,4% in prihranek materiala v višini 13,5%. Število potrebnega delavstva za enako število koles pa se je v zvezi z racionalizacijo in tipiziranjem zmanjšalo za več kakor polovico, namreč za 54,7%. Podobni uspehi so bili doseženi na številnih

drugih področjih. Ukrepi za racionalizacijo se ne nanašajo samo na sam proces proizvodnje, temveč obsegajo tudi štednjo s surovinami in s pogonsko energijo.

Te dni je nemški državni tainik v gospodarskem ministrtvu dr. Landfried na zborovanju gospodarstvenikov v Hamburgu poudaril velik pomen nove organizacije proizvodnje za civilno prebivalstvo. Zelan je bil sestavljen seznam najvažnejših potrebnih predmetov katerih proizvodnja je neobhodno potrebna tudi v vojnem času in v dobi, ko je treba vse gospodarske sile posvetiti vojni proizvodnji. Ta vojni program potrebnih predmetov predstavlja izredno dalekosežno tipiziranje kar bo omogočilo ne samo pocenitev proizvodnje, temveč predvsem tudi zmanjšanje potrebnih delovnih moči za enako količino proizvodnje. Dr. Landfried je pri tem izrecno poudaril, da s temi ukrepi ne bo koncentrirana proizvodnja zgolj v velepodjetjih, temveč so enako upoštevani tudi srednji in manjši obrati, le s to razliko, da bo obrat, ki je prej izdeloval celo vrsto proizvodov, v bodoče posvetil vse svoje moči proizvodnji enega samega predmeta. Seveda taka racionalizacija ni izvedljiva brez ustavitve dela v manj racionalnih obratih in brez potrebne združitve posameznih obratov. Ker morajo biti načrti za koncentracijo proizvodnje sestavljeni za vsa država, je razumljivo, da mora biti tudi d'rigiranje teh ukrepov centralno za vsa država.

Drugače je pri detajlni trgovini, kjer je treba upoštevati gospodarsko strukturo določnega področja in potrebe potrošnikov. Na tem področju izdajajo potrebne ukrepe lokalni čimfaktori. Zgoraj trgovin, ki v vojni niso važne, in združenje posameznih trgovinskih obratov nima morda namena, trajno izločiti iz trgovine določeno število obratov in onemogočiti konkurenco. Ti ukrepi so mišljeni samo za dobo vojne. Koncentracija obratov se izvrši tudi v bančni in zavarovalni stroki. V sedanjem času ne gre, da bi na primer v manjših krajih ostajale druga poleg druge podružnice velebank, ali da bi v velikih mestih kopičile depozitne blaginje posameznih bank. Prav tako je neracionalno preveliko število hranilnic in kreditnih zadrug v manjših krajih, kjer so ti zavodi v medsebojni brezplodni konkurenci.

Gospodarske vesti

= Pomladno zasedanje Mednarodnega poljedelskega instituta v Rimu. Pod predstvom bivšega italijanskega finančnega ministra Acerba se je 21. dni v Rimu sestali stalni odbor Mednarodnega poljedelskega instituta ki običajnemu pomladanskemu zasedanju. Navzoči so bili predstavniki Italije, Nemčije, Argentine, Bolgarije, Hrvaške, Kolumbije, Danske, Španije, Finske, Madžarske, Iranije, Pakistanja, Po. tug. iske, Rumunije, Slovaške, Švedske, Švice in Turčije. Odbor se je pečal z važimi vprašanji bodoče obnove kmetijskega po vojni.

= Gradnja transalbarske ceste. V oktobru lanskega leta je italijanska vlada v imenu albanske vlade sklenila z bolgarsko vlado pogodbo, ki se nanaša na organizacijo blagovnega prometa preko Albanije. V tej zvezi je Bolgarija dobila v južnodalmatinski lukli Antivari posebno svobodno cono. Kmalu za tem je bila na osnovi omenjene pogodbe ustanovljena italijansko-bolgarska prevozna družba, ki bo skrbela za osebni in blagovni promet preko Albanije do Sofije in Ruščuku. Kakor poročajo iz R. ma. je Kraljevi namestnik za Albanijo te dni podpisal dekret, po katerem se morajo takoj prijeti dela za gradnjo ceste zveze od luk Dorazzo in Antivari proti bolgarski meji. Gradnja sodobne ceste zveze preko Balkana bo bistveno olajšala uvedbo avtomobilskega tovornega prometa med omenjenima lukama ter Sofijo in Ruščukom.

= Devinkulacija kaveji. — Stranke, ki se zanimajo za devinkulacijo kavejskih polov, ki so bili izvršeni pred italijansko zasedbo lahko v pisarni Pokrajinskega sveta poročajo, soba št. 10, ob običajnih uradnih urah v pogledu navodla, ki jih je v tej zadevi izdal Visoki komisarjat za Ljubljansko pokrajino.

= Italijansko-madžarski tekstilni sporazum. Kakor smo že na kratko poročali, je bil med predstavniki italijanske in madžarske tekstilne industrije sklenjen sporazum glede cen in dobavnih pogojev za italijanske dobave tekstilnega blaga. V italijansko-madžarskem trgovinskem sporazumu so za dobo 1942-43 določeni kontingenti za italijanske dobave tekstilnih surovin, polizdelkov in tekstilnega blaga. Vprašanje cen in dobavnih pogojev pa je bilo neposredno neposredno dogovoru med producenti in interesi. Zadnji tak dogovor je bil sklenjen 15 oktobra 1942. Takrat se je Italija obvezala da bo v prihodnjem polletju dobavljala tekstilno blago Madžarski: še po starih nespremenjenih cenah. Glede na okolnost, da so se med tem dvignile cene pri zvoznih madžarskega blaga v Italijo in glede na okolnost, da so se dvignile tudi cene tekstilnih surovin, je italijanska vlada priporočila zvišanje cen za italijanske tekstilne dobave Madžarski. O priliki pogajanj so predstavniki italijanske tekstilne industrije priznali upravičenost italijanske zahteve. Tako je bil sklenjen sporazum med italijansko in madžarsko tekstilno industrijo, ki predvideva pri italijanskih dobavah povišanje cen, in sicer pri celulozni volni za 15% pri umetni svili za 10%, pri preji z celulozne volne za 68% in pri tkaninah za 5%. S tem sporazumom je bila omogočena takojšnja obnova rednih dobav italijanskih tekstilnih surovin in polizdelkov. Italija je pristala tudi na delno povečanje količin ki jih bo dobavila, in sicer tako da bo Madžarska za te dodatne količine v kompenzacijo dobavila konopljo in les.

= Velika nemška družba za izkoriščanje rudnikov v jugovzhodni Evropi. Z glavno 30 milijonov mark je bila v Berlinu ustanovljena družba »Südost Montan«, ki ima nalogo odkupiti ali urediti rudarska podjetja in podjetja za predelavo rud na področju bivše Jugoslavije.

= Združitev nemških gospodarskih revij. Poročali smo že, da bodo iz razlogov štednje in poenostavitvenja v Nemčiji zmanjšali število časopisov od 2500 na 1500. Približno 600 časopisov bo prenehalo izhajati. 400 časopisov pa se bo združilo s sorodnimi časopisi. Sedaj objavljajo nemški listi še nekatere podrobnosti, iz katerih je razvidno, da je sedaj v Nemčiji okrog 180 časopisov za razne obrtne stroke, od katerih bosta izpadla dve tretjini. Med drugim bo prenehalo izhajati 13 časopisov, ki so jih doslej izdajale rokodelske zbornice. Pri tem je bil postavljen načelo, naj v bodoče za vsako rokodelsko obrt obstoja en sam strokovni časopis. Od obstoječih 95 časopisov za detaljno trgovino bo izpadla ena tretjina. Od 7 strokovnih časopisov za zavarovalno stroko bosta ostala dva. Od velikih gospodarskih revij se bodo združile naslednje: »Ringe«, »Neue Wirtschaft«, in »Wirtschaft und Bank« se bosta združila. Prav tako se bosta združila časopisa »Monatshefte für NS — Sozialpolitik« in »Soziale Praxis«.

= Štednja s papirjem v Bolgariji. Zaradi štednje s papirjem je bolgarski ministrijski svet sklenil, da se začasno ukine izdajanje 286 časopisov, od tega 115 v Sofiji in 171 v ostalih mestih. Gre po večini za majhne tednike in mesečnike.

= Na Spodnjem Štajerskem se uvedejo nemški predpisi glede zemljarine in zgradarine. Še civilne uprave za Spodnjo Štajersko je izdal naredbi, s katero se 1. aprila t. l. uvedejo nemški predpisi glede zemljiške davka. V tem trenutku izgube veljavno dosednji jugoslovanski predpisi glede zemljarine in zgradarine. Način obdavčenja zemljišč in zgradb se po nemškem pravu bistveno razlikuje od sedanjega načina. D-lej se je zemljarina odmerjala po katastralnem čistem dohodu zgradarine pa po kosmatni najemlini; k temu o prišlo še doklade. Po nemških predpisih je davek na zemljišča in zgradbe eroten in se računa po vrednosti nepremičnin. Zato bodo sedaj po nemških predpisih vsa zemljiška posesti in vse zgradbe uradno ocenili. Po tej vrednosti bo določena davčna osnova, ki bo znašala, upoštevajoč razne okolnosti, 0,5 na 1,0% enotne vrednosti. Zemljiški davek se po nemških predpisih steka v celoti v blagajno občine, ki tudi določi, po kakšnem mnogokratniku davčne osnove se davek pobira. Za prvo odmero je verjetno, da bo še civilne uprave vsem občinam predpisal enotno mnogokratnik.

Nakazila za sir

Prehranjevalni zavod Visokega komisarjata za Ljubljansko pokrajino obvešča trgovce z racionaliziranimi živili mesta Ljubljana, da dvignejo do 24. marca nakazila za preostanek mehkega sira za marec pri Prevodu, Gosposka ulica 12-1.

Kdor vključno do 24. marca nakazila ne bo dvignil, mu bo sir zapadel.

Razdeljevanje mehkega sira potrošnikom

Prehranjevalni zavod Visokega komisarjata za Ljubljansko pokrajino obvešča potrošnike mesta Ljubljane, da dobe pri svojih rgovcih od 26. marca dalje še po 75 gr mehkega sira za marec na odreč C.

Kdor do 31. marca sira ne bo dvignil, mu bo zapadel.

Potopljen ameriški parnik

Lizbona, 21. marca. s. V Londonu so naznačili, da je bil na srednjem Atlantiku torpediran in potopljen ameriški parnik »City of Flynt«.

Huda avtomobilska nezgoda

Pariz, 20. marca. s. Huda avtomobilska nezgoda se je pripetila v Beziersu, kjer se je potniški avtomobil, na cestnem prehodu zalete, v vozeči vlak. Potniški avto s 30 potniki se je vnel 10

Kronika

* 10. obletnica smrti Abruskega vojvode. Te dni je bila v farni cerkvi sv. Filipa v Turinu spominška masa ob 10letnici smrti vojvode Luigija Svojskega, Abruskega vojvode. Spominški svečanosti je prisostvoval tudi Turinski grof.

* Pred veselim dogodkom v družini Anconeskega vojvode. Iz Rima poročajo, da pričakujejo v družini Anconeskega vojvode čez štiri mesece vsega dogodka.

* Nov predsednik Narodnega sveta za raziskovalna dela. Narodni svet za raziskovalna dela v Rimu je dobil novega predsednika v osebi akademika Francesca Giordani. Dosednji predsednik Giancarlo Vallauri je odstopil.

* Smrt papeževinega cerimonijera. Iz Rima poročajo, da je umrl monsignor Luigi Capotosti, mojster cerimonijer v Vatikanu.

* Italijanski profesor častni doktor berlinske univerze. Univerza v Berlinu je te dni podelila častni doktorat Giuseppeu Tassinariju, članu učiteljskega zbora na univerzi v Bologni. Svečanost je bila v prostorih berlinskega Atenea ter se je udeležil tudi italijanski vladni poslanik Alfieri, za univerzo pa je bil navzoč rektor profesor Kreuz ter dekan agrarne fakultete, profesor Tassinari je govoril o temi »Gospodarski, socialni in juridični izgledi splošne izboljšave«. V svojem predavanju je omenjal razne reforme, katerih je deležna Italija pod Mussolinijevo vlado.

* Pogreb matere podtajnika Bastianinija. V Perugi so te dni pokopali telesne ostanke ge. Elene Bastianini, matere državnega podtajnika v zunanem ministrstvu. Pogreba so se udeležili hierrarhi fašistične stranke, prefekt, zvezni tajnik, župan ter ogromna množica občinstva.

* Sestanek prefektov iz južne Italije. V Napoliju se je mudil te dni državni podtajnik v ministrstvu za notranje zadeve Albini, ki je sklical na sestanek prefekte iz južnitalijanskih krajev. Državni podtajnik Albini je po sestanku obiskal nekatere kraje, ki so posebno hudo prizadeti po zadnjih letalskih napadih.

* Predsednik federacije agrarnih kmetijskih konzorcijske. Za predsednika federacije italijanskih agrarnih konzorcijske je bil imenovan nar. sv. ing. Fabio Allegretti.

* Položitev venca na spomenik Julija Cezarja. V ponedeljek je dal guverner mesta Rima položiti venec ob vznožje spomenika Julija Cezarja. Svečanost se je izvršila na dan »marčevih Id«.

* Prebivalstvo Italije. Uradni list rimske vlade poroča, da je imela Italija na dan 28. februarja letos 45.701.000 prebivalcev. V to število niso všteti prebivalci ozemelj, ki jih je Italija zasedla in priključila v sedanji vojni.

* Smrt zaslužnega Italijana v Argentini. V Necochei v Argentini je umrl znani paleontolog, italijanski rojak dr. Rodolfo Faccoli. Bil je rodom iz Napolija ter je učakal 84 let.

* Veliko darilo za podporne akcije. Senator Attilio Otero je izročil po senatorju Rolandiju Riccioju Duceju vsoto 12.500.000 lir, ki naj se porabi za podporne akcije. Po želji darovalca dobe 10 milijonov lir kraji ob Ligurem morju. En milijon lir dobi na razpolago Prefekt v Cagliariju, da jih razdeli med žrtve sovražnih napadov iz zraka, milijon lir dobi v isto svrhu na razpolago Prefekt v Palermu. Po četrtilijona lir dobe na razpolago oblasti v Messina in Reggio Calabrij.

* Pogumni gasilci. Poklicni gasilci San-te Ghilardi iz Rima je bil te dni poslan na rimsko polikliniko, da bi odondod prinesel kri, ki je bila potrebna za neko transfuzijo v bolnišnici. Ko se je mož vrčal proti bolnišnici, ga je na nekem ovinku podrl filobus, toda Ghilardi je navzlic temu, da je bil ranjen, zopet skočil na motokicli in zdrljal naprej v bolnišnico, kjer je izročil kri za potrebno transfuzijo, nato pa se sam ostal v zdravniški oskrbi.

* Četrta »Quadriennale« v Rimu. Letošnja »Quadriennale« v Rimu bo odprta 9. maja ter bo občinstvu dostopna do 31. julija. Razstavní prostori bodo manjši kakor v normalnih časih, zato bo tudi izbor slik rigoroznejši. Razstavní odbor ima že zdaj na razpolago 300.000 lir za odkup najboljših del, ki preidejo po razstavi v last rimske mestne uprave. Nadaljnega pol milijona lir pa je določenih za nakup reprezentativnih slik in kipov.

v prvi sliki, v imenitni sceni natrkanega metarja.) Otrčica ta opera kljub temu ni, ker je prekompleksna, pač pa zrelejši poslušalec, ki so zmogni z umevanjem sprejemati vse zapleteni tonski material, lahko obilno uživa zlasti v lepih harmonskih oblikah in v sliki instrumentacij.

Znane so bile težave, katere so imeli izvajalci z našo uprizoritvijo, saj je morala biti premiera nekajkrat odpovedana zaradi bolezni sodelujočih. Seveda se je na ta način izgubila mnogo poleta, morda tudi do kak tedenosti v podganju, ki smo jo zlasti v orkestru pogrešali. S Humerdinckovim instrumentalnim stavkom se ni šaltiti in tako je bila ta pomanjkljivost precej očitna. Na odru je bil spon d'akaj boljše. Pevski so se odlikovali Mlejnikova, Golobova in Janko. Mlejnikova in Golobova sta izdelali dva očrtaška lika v takih meri razposajenosti, ljubosti, otroške nečnosti, strahu in veselju, da sta učinkovali kakor radosten senčni žarek spričo nekoliko mrke scene, ki je zlasti v g-zidu zelo temna. (Pri tem pripominjam, da te vrste pravilne res lahko nastajajo samo na severu, kjer v globokih gozdovih domujejo škrtje, čarovnice, gozdni možje in druga taka ugledna bitja. Zanimivo je, da južni narodi nimajo nobenega smisla za gozdno poezijo, katero tudi mi Slovenci precej močno občujemo.) Učinek dveh omenjenih umetnic pa bi bil še večji, če bi bil sicer krasni glas Mlejnikove nekoliko svetlejši in bi tako bil v večjem kontrastu s prelepim temnim glasom Golobove. (Že vidim Cirila, ki se smeje in pravi: že pozno ocenjevanje na konjunktivo! S prodornim, jasnim, nasčignim glasom, izvrstne d'koije in izenačenega volumna v vsem znatnem obsegu partije je d'pel Janko vlogo metarja, ki ga je tudi igralsko dobro zadel. Bogda na Stritarja je je pevsko zanj žal prevrženo, vlogo, ki je namenjena Polajnarjevi. Dobro je zadelo mim'ko revne in obupane žene. Začimiv ih čarovnice je ustvarila Poličeva, igralsko trdna kakor vselej, muzikalno sigurna in je ob da-

* Sestanek učiteljev v Triestu. V prostori Dopolavora »Casalini« je sklical Kr. provoditor za studije comm. prof. Ugo Zannoni učitelje iz Triesta na sestanek kate-remu so prisostvovali tudi predstavniki GILLa in drug činitelji. Šolski nadzornik prof. Loiazzone je predstavil studijskemu provoditorju učiteljski zbor, ki šteje 779 oseb, ter je sporočil, da se nahaja 68 učiteljskih moči trenutno pod orožjem. Nato je prof. Zannoni govoril o etiki in mistiki šole in o poslanstvu učitelja ter je zaključil z besedami, da je treba doprinesiti vse žrtve za domovino in zmago.

* Natečaj za najboljši članek o razstavi Revolucije. V Rimu je bil razpisan natečaj za najboljši članek o razstavi Fašistične revolucije. Članki, ki tekmujejo za nagrado, se ne smejo objaviti pred 23. marcem, ter ne po 30. maja letošnjega leta. Odsti člankov naj se pojavijo na vodstvo razstave Fašistične revolucije v Rimu do 1. junija 1943.

* Predvajanje filma »Tisti s hribov«. V kinematografu Barberini v Rimu so predvajali te dni film, ki ima naslov »Tisti s hribov« ter prikazuje koe življenja alpskih vojakov. Film je izdelal Oldo Vergano, predstavi pa je prisostvoval tudi ministar za ljudsko kulturo Eksk. Polverelli.

* Namesto »Lavrila« je pil tobačni izveček. V Comeani pri Prstu so našli mrtvega 38letnega poljedelca Edoarda Franchija. Preiskava je dognala, da je mož namesto zdravila izpil dozo tobačnega izvlečka ter je nato umrl.

* Ob uhelj je prišel. 54letni železničar Augusto Comassi iz Bologne se je vozil te dni z nekim tovornim vlakom, katerega je pomagal zavirati. Med vožnjo je mož izgubil ravnotežje in sunek ga je vigel s takšno silo proti steni vagona, da se mu je uhelj obesil na kos železa ter se odtrgal.

* Velik požar pri Benetkah. V Mestre pri Benetkah je izbruhnil te dni velik ogenj v onodnih splošnih skladiščih. Požar je zavzel tolikšen obseg, da so ga ljudje opazovali s prostim očesom lahko iz Benetk. Slednji so ogenj pogasili gasilci iz Benetk, Padove, Trevisa in Milana s sodelovanjem gasilcev okoliških krajev. Škoda zaradi požara znaša več milijonov lir, človeških živ-
tež k sreči ni bilo.

* Zaspal je z gorečo cigareto. V Vareseju se je primerila 57letnemu Simonu Frattiniju smrtna nesreča. Mož je prižgal cigareto in legel v posteljo. Z gorečo cigareto v ustih je zaspal. Izbruhnil je ogenj, ki je uničil ležišče, napolnil sobo z dimom, tako da se je Frattini zadušil.

* Konj z vozom se je vrnil, voznik pa ne. 62letni voznik Giuseppe Cerioli iz Montecchia v Emiliji je šel te dni po opravih zlo-ma. Zvečer se je vrnil domov samo konj z vozom, voznika pa ni bilo nikjer. Svoji so bili v skrbeh ter so prosili karabinerje, naj bi šli z njimi iskat družinskega poglavarja. Po več urah iskanja so ga res našli. Cerioli je ležal mrtev ob cesti. Zdravniška preiskava je ugotovila, da ga je zadel srčna kap ter je najbrže mrtev padel z voza, ko je konj vlekel vozilo proti domu.

* Človeški okostnjaki pod hišo. V Ferrari so zidari kopali pod kletnimi prostori hiše šte. 69 v ulici Borge Leoni. Nenadoma so pri kopanju zadeli na več človeških kosti. Prvotno so ugotovili, da pripadajo kosti dvema človekoma, pozneje se je število žrtev pomnožilo. Na kraju, kjer so našli človeške kosti, je svoj čas stala cerkev s samostanom, še prej pa je bila tam-kaj bolnišnica. Sklepajo, da izvirajo človeške kosti iz kostnice pod božjim hramom.

* Drag konj. Trговец Danilo Ballottin iz Stanghelle je na sejmu v Adri kupil dirkalnega konja, za katerega je plačal 24.000 lir. Po kupitji se je Ballottin napolnil proti domu ter je po 24 km poti prispel v Bozso Ponesine, kjer se je dirkalni konj, ponos njegove kupčije, zgrulil mrtev na tla. Po klicani izvedenec je ugotovil, da je žival podlegla srčni kapli.

* Strela ju je izlečila. V neki vasi blizu Triesta je med nevihto udarila strela v kmečko hišo, kjer je švignila skozi stano-vanje in potem pri oknu na vrt. Tam sta bila star mož, ki je že dolgo bolehal za paralizno ter njegov 12letni vnuk, ki je zaradi posledic otroške paralize močno šepal. Starec, ki je dobil zaradi strele živčni šok, je ugotovil, da je po tem dogodku popo-

nih glasovnih zmognosti predstavno menda sploh omogočila. Njen kostum je bil ja-ko pisan in nič kaj grozen, toda je zado ti pretresljivo vplival, posebno v divji vezi na metli ob mračni razsvetljavi. Dva gozdná možčka, eden, ki uspada, drugi, ki budi, sta bili Barbičeva in Urbaničeva. Obe sta igralsko še zadovoljevali pevsko in muzikalno pa se je treba še obema umiriti, zlasti Urbaničevi, ki ima zares iz-bravno težko nalogo, čeprav čisto kratko. Zelo čuden pa je njen kostum, ki bi si ga želeli bolj prirednega. Zakaj naj bi možič-ko, ki siplje roso po travi, imel tako pokrivalo, ki spominja nekoliko na ženska pokrivala iz 14. stol.

Zbor leetvich fantov in punč je glasbe-no dobra točka, zadnja slika je bila sploh najbolj polno podana, najbrž tudi zato, ker je ritmično dosti preglatno napisana. Dirigiral je Stritof, režiral Debe-
v e c, ki je imel pač težko nalogo, oživiti vso precej težko točko gmo to živo igró sodelujočih. Prevod je Stritofov, ki žal ve-
dinoma utne v gosti glasbi.

Marijan Lipovšek.

Naš jezik

Jezikovna paša

66. Utápiti se, utopiti se — utopljenec; daviti se; zadušiti se.

* Reševalec udavljenec v vodi. Od kod neki ljudem tako nenavadne oznake.

Utapljajoči se je v nevarnosti, da mu voda zalije pljuča in ga zaduši. To pa ni davljenje, zakaj davim koga če od zunaj na vratu stiskam sapnik in ga tako dušim; davi pa se kdo s kako stvarjo v požirniku, ki mu priška na sapnik. S klinike se spominjam železnega rakavca, katerega je operater privzdignil žledelec, da bi mu napravil vno prehod v črevo, pa je naenkrat nehal dihati. Narkotizer je takoj odprl usta in videl, da so polna rentgenske mase, ki je priplozela iz privzdig-

H. P. JACOBSEN:

„BORBA Z BOGOVI“

je šestí roman »DOBRE KNJIGE«, ki je prvak izšel. Prevred ga je RUDOLF KRESAL. — Knjiga se dobi v upravi naših listov v Narodni tiskarni in v vseh knjigar-nah. Broširana velja 10 lir, vezana pa 25 lir.

noma ozdravel. Stanje 12letnega vnuka pa se je takisto izboljšalo.

IZ LJUBLJANE

— Nov grob. Po dolgi mučni bolezni je za vedno zapustila svoje ga. Henrijeta Mayerjeva, rojena Bukvičeva, soproga pošnega kontrolorja v pokou. K večnemu počitku bodo rajno spremili v torek ob pol 15 iz kapole sv. Kristofa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru po-diva! Svojem izrekom naše iskreno so-
žalje!

— Jože Kolarič — petdesetletnik. V krogu svoje družine praznuje danes 50-letnico svojega rojstva kletar pivovarne Union g. Jože Kolarič. Rodom iz Seince ob Dravi se je že v zgodnji mladosti po-svetil pivovarski stroki. Po svetovni vojni je prišel v Ljubljano, kjer je nastopil služ-bo v pivovarni Union. V času gospodarske krize je za nekaj časa moral opustiti služ-bo in je prevzel gostilno na Viču, ki jo je s svojo soprogo Kristino dvignil na zavidično višino. S svojo izborno po-strežbo si je pridobil velik krog prijateljev ne samo na Viču, marveč tudi v mestu in okolici. Pred nekaj leti ga je ravnateljstvo pivovarne spet poklicalo v svojo službo. Jubilant Jože Kolarič je mož kremenitega značaja, naš dolgoletni zvesti naročnik in mu želimo ob njegovem jubileju še mnogo zadovoljnih in srečnih let.

— Pomlad se je lepo uvedla. V soboto popoldne smo se že nekoliko bali, da bo konec sončnih dni in da se bo pomlad za-čela z dežjem. Tudi v nedeljo jutraj še ni kazalo, da se bo vreme obrnilo na bolj-se. Močna burja pa je že kmalu lopolne razgnala oblake in z naba je spet posijalo sonce. Tudi ozračje se je čez dan bolj ogrelo kakor v soboto. Najvišja tempera-tura je znašala 11,3 stopinje Celzija. Do ponedeljka jutraj pa je živo srebro v ter-mometru padlo na —2 stop. Celzija. Tudi večer se ozračje še ni umirilo, vendar je v zavetnih legah prav prijetno posedeti na soncu. Upajmo, da nam bo naklonjeno bla-godat suhega sončnega vremena uživati še nekaj dni.

— Koncert Nemške akademije. Nemška akademija, lektorat v Ljubljani, priredi v sredo, 24. t. m., v mali dvorani Filharmoni-čne družbe koncert baritonista monakov-
ske opere Erika Jorgensena, ki ga na gla-sovirju spremlja g. Werner Dommes. Kon-cert se začne ob 8. Na programu so: F. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, H. Wolf, R. Trunk in R. Strauss.

— Večer Šantlovih skladb v veliki fil-harmonični dvorani. To je naslov koncer-ta, ki ga bo priredila v petek 26. t. m. Glasbena Matica v proslavo 60-letnice slo-venskega skladatastva in umetniške Ma-te Saše Santla. Poleg solistov: pianistke Ma-rije Bizjakove, sopranistke operne pevke Manje Mlejnikove, violonista Alberta Der-melja, violista Ivana Žizmonda in Ljubljanskega komornega tria (Dermelj, Sedl-bauer, Lipovšek) bo nastopil prvič v le-tošnjem letu šolski zbor Glasbene Maticе pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča. V začetku tekočega šolskega leta je začela Glasbena Matica ponovno s posebnim šol-skim zborom z namenom, da izveža in pripravi mlade pevke in pevce za poznejše udelestvo v koncertnem zborovem petju. Odziv s strani naše mladine je bil zelo časten. Priglasilo se je nad 100 pev-
ki in pevci, ki jih vežba ravnatelj Polič. Prvi nastop šolskega zbora bo na Šantlo-
vem večeru v petek 26. t. m. ob pol 7. Zbor bo pel njegova triglasna zbora s spremljevanjem klavirja: Mala predica in Ribič. Predprodaja vstopnic za koncert je v Knjižarni Glasbene Maticе.

— XI. simfonični koncert letošnje se-zone bo vodil dirigent Samo Hubad, kot solist bo sodeloval pianist Marijan Lipovšek. Koncert bo v ponedeljek 29. t. m. v veliki unijski dvorani. Začetek kakor običajno, točno ob pol 7. zvečer. Na spore-du so dela skladatastev: Beethoven, Ma-scagni, Premr in Smetana. Predprodaja za XI. simfonični koncert se bo začela v sredo 24. t. m. ob pol 9. v Knjižarni

njenega žledca, zalila žrelo, sapnik, plju-ča ter ga tako zadušila, ne pa zadavila! Utopljenec je tisti, ki se je utapjal, pa še ni mrtev, katerega je torej še moči po-magati, pa tudi tisti, ki se je v vodi že zadušil; udavljenec ali običajno zadavlje-nec pa tisti, ki se je s kako trdo stvarjo (kosom mesa, krhljem jabolka) udavil ali zadavil, in tisti, ki je bil zadavljen.

67. Nagnjen biti h kakí bolezni.

* Slabiči na pljučih nagibajo k tuber-kulozi.

Ta stavek bi bil še nekam pravilen, če bi bil v njem glagol reflexiven: se nagi-bajo, zakaj nagibati je prehodni glagol: nagibam glavo, kupico; navadno pa pravi-mo: Nagnjen biti h kakí bolezni. Pletéršnik ima kot nalašč: nagnjen biti k čemu = inklinirati.

68. Rdečilo — rdečina — rdečica.

* Pri mazanju s tuberkulinom nastane na namazanem koži rdečilo.

Rdečilo je ali rdeča tekočina, s katero šolniki plašijo šolarje, ali kamenček, s ka-terim si nečimrnice rdečijo ustnice. To pa kar nastane po rdečenju, je rdečina — takisto učna rdečina = Lippenrot. Rde-čica pa je tisto, kar nenadoma nastane, pa ravno tako žurno izgine: rdečica ga je zalila ali polila.

Dr. Mirko Černič.

ZAPISKI

Pesnik A. Gradnik je dovršil v zadnjem času izbor iz sodobne španske lirike s pesmimi M. J. Muela de Unamuna, Antonia Machado, Juana Ramona Jimenez, Pedra Salinas, Federica Garcia Lorca in drugih predstavnikov današnje španske lirice umetnosti. Zbirka, za katero je snoval izide B. Berko, je pripravljena za tisk in izide po vseli verjetnosti še za veliko noč — Dr. Alojzij Gradnik se v zadnjem času mnogo bav s prevajanjem genialnega pes-nika Leopardija in je že poročeval veliko večino njegovih poglavitnih pesmi.

Glasbene Maticе. Da ne bo težav pri pred-prodaji, se prodajajo seže v sredo, stoji-šča pa v četrtek popoldne. Preskrbljeno je za to, da bo tudi v četrtek popoldne dovolj dijakih stojšč na razpolago. Občinstvo prosimo, da upošteva deljeno prodajo in se ravna po tem.

— Vodstvo »Korepetitorija« vabi starše srednjih, meščanskih in ljudskih šol, da jih vpišejo k nam, kjer jih dnevno pripravljamo iz vseh predmetov, posebno matemati-ke, italijanske in latinsčne. Vidimo poseb-ne tečaje za razredne in privatne izpite: Honorar zmeren! Vpisovanje dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16. ure. Korepetitorij. Mestni trg 17-1.

* Zanimi venet, aranžiraj, izbira lončnice in cvetja — »ROZAZ« cvetličarna

— Ako hočete uspešno vrtnariti, si ta-koj nabavite Delovni koledar za vrt in so-dovnjak, ki ga je izdala knjižarnica Tiskov-ne zadruge, Selezburgova 3. Držite se na-svetov v tej knjižici in opravite pravečas-no vsa dela, ki so časovno razporejena. Samo tako lahko dosežete zadovoljive uspehe. Cena knjižice 8 lir.

— Najnujnejše znanje o sodobnem ku-hanju je izdala knjižarna Tiskovne zadru-ge kot poseben odsek iz Gospodinjkega koledarja, da bi si ta važen pripomoček lahké nabavili najbrž vsi. Cena 10 lir.

— Za onemogle in »šare Ljubljance« v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je ure-dništvo »Slovenskega naroda« poslalo 166 lir, ki jih je nekdo našel pri Fužinah, ven-dar pa po izgubljenem denar niko ni prišel, čeprav je »Slovenski narod« dvakrat obja-vil notico o najdenem denarju. Uredništvo »Slovenskega naroda« izreka županstvu najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpira-nih.

Z Gorenjskega

Novi grobovi. V Stari Fužini so umrli Martin Cvetek, Matija Zagar in Ivan Solar. V Koprivniku sta umrli Frančiška Medija in Verica Sodjeva. V Studorju sta umrli Jožef Ražem in Matija Gartner. V Bohinjski Srednji vasi je umrla Ivana Arhova in najstarejša občanka Marija Arhova, stara 92 let. V radovljinskem okrožju so umrli: Marija Lapova z Rečice pri Bledu, Marija Vovkova, po rodu Dobravčeva, Mihael Ta-ler z Bleda, Ivana Jančeva, rojena Slivni-ka iz Koritnega, Ivan Legat, Jožefina Lukaneva, po rodu Sodarjeva in Franc So-lar z Bleda. V Zgornjih Gamelnjah je umrl Stanislav Cedišnik, v št. Vidu pa Franc Lotčnikar in Ivan Volčič.

Na vzhodni fronti so padli: 19letni pla-ninski lovec Ferdi Schwarz, 20 letni pla-ninski lovec Rulof M. Chater, 21letni de-setnik v planinskem lovskem polku Hans Sina, 20letni desnetnik pri grenadirjih inž. Fraz Walten- 29letni pripadnik SS-oddel-kov Hans Hubmann, večkrat odlikovan, ki se je udeležil vojne na Poljskem, v Fran-ciji in v Grčiji, 22letni desnetnik pri pehoti Ernst Filipp, 26letni nadporočnik in vodja baterije Walter Outschar, 24letni član SS-oddelkov Hans Sitar, 21letni desnetnik v planinskem lovskem polku Erich Wieder-schwinger, 24letni pehotni desnetnik Karl Wieltch, 21letni desnetnik Wilhelm Der-schmidt in 30letni bivši avstrijski legionar desnetnik Walter Konegger. V bojih na vzhodu se je smrtno ponesrečil šolski upravitelj in krajevni skupinski vodja v Cerkljah pri Kranju Alfred Huber. Dne 25. februarja je v neki vojaški bolnišnici umrl in so ga naslednji dan pokopali.

Na bojišču v severni Afriki je dne 5. fe-bruarja padel znani beljaški nogometaš Karl Petritsch. Bil je eden najboljših igral-cov Koroške in je večkrat zastopal deželne barve. Igral je v klubu VSV branilca in je bil tudi kapetan moštva, ki ga je z nje-govo smrtjo zadel huda izguba. — V neki vojaški bolnišnici je podlegel hudim ranam 27letni desnetnik Franc Thonhauser iz La-ventinske doline.

Smrt najstarejšega Koročarja. V Ra-dovljici je dne 9. marca v visoki starosti 98 let preminil najstarejši meščan v Ko-čevju Johan Fombacher. Takoj v drugi polovici prejšnjega stoletja si je pokojnik ustvaril lastno mizarstvo delavnico, ki jo je imel vse do preselitve.

Poročili so se na Bledu Hans Koch in Elfrida Tillova, oboja z Bleda, ter Valentin Larist in Katarina Koselova, oboja z Gorij. Nadalje so se poročili na Bledu Jožef Stucin in Marija Dolinskova ter Franc Soklič in Albina Kokaljova.

V Predvorju je bilo nedavno v Stranki-nem domu šolanje za celnične in blokovne voditelje kraljevskih skupin Predvor in Jezersko. Govorila sta okrožni šolski vodja

Lilling in Fischerjeva, ki se je s svojimi ljubeznivim nastopom takoj prikupila vsem udeleženkam. Šolski vodja Lilling je imel zvečer poučen tedaj za ožji krog, kjer je govoril o snovi »Kmet kot temeljni kamen nemškega naroda« in orisal stanje kmeta pred letom 1933 in po tem letu.

Dan junakov je bil tudi na Koroškem slovesno praznovan. Posebno slovesna je bil prosiava v Celovcu. V dvorani deželne-ga dvorca so se zbrali odposlanci vojske, stranke in zastopniki oblasti in društev. Po kratki spominški seji so položili venec padlim junakom. Istočasno je bil venec po-ložen tudi na celovškem pokopališču. V zvez s preložitvijo dneva junakov na 21. marec se je tega dne začela tudi prodaja posebnih pismenkih znamk in ne kakor je bilo prvotno določeno 14. marca.

Smrtna nesreča na progi. Pred dnevi je v bližini kranjskega postajališča vlak podrl progovnega obhodnika Ivana Benedika in ga tako hudo poškodoval, da je na mestu izlilnil.

Konj ga je poptelal. Nenavadna nesreča se je primerila 29letnemu posestniku Ivanu Prasmiku iz Bistrice pri Pilbertu. Mel branjanje ga je konj nenadno podrl na tla. Ugriznil ga je v roko, z nogo pa mu je zlomil piščal. Hudo ranjenega posestnika so morali prepeljati v bolnišnico.

Spodnja štajerska

Smrtna kosa. V visoki starosti 87 let je po kratki bolezni v Mariboru umrla ga. Marija Skubetava, rojena Jurjevičeva. V Celju je v 74. letu starosti preminila ga. Terezija Pistevescheg. Nenadno je preminila v Mariboru hiša posestnica Barbara Kolarjeva, stara 80 let. Po dolgem trpljen-ju je v Mariboru preminil g. Jakob Dvor-šak. V Ormožu je po dolgem hudem trpljen-ju umrl g. Pepl Majeritsch. V Mariboru je umrl 79letni občinski ubogi Anton Smisl, v Studencih pa sin železniškega ulužbenca Emil Supe. Nadalje je v Mari-boru umrla 41 letna zasebnica Terezija Za-lakarjeva.

Graško gledališče v Ljutomeru. V četr-tek se v Ljutomeru gostovalo graško gledališče s komedijo »Če gori hiša«. Gostje so imeli z igró velik uspeh.

Teden mladine. Kakor prejšnje leto, bo tudi letos na Spodnjem štajerskem od 21. do 28. marca teden, posvečen mladini. Uradni vodje, učitelstvo in starši bodo po-učeni o nalogah nemške mladine. Otvor-jena svečanost je bila v nedeljo jutraj. S svečano zaobljubo 14 letnikov se bo te-den nemške mladine zaključil.

V Ormožu so zadnjo nedeljo zbrali za zimsko pomoč 6606 68 RM, s čimer je cel-nica zbirka v trgu vrgla 35.346 49 RM. Ormož je na prvem mestu v pujskem okrožju

Veliko žen ko zborovanje v Ptuj. Zens-ki urad štajerskega Heimatbunda je imel veliko zborovanje, ki so bile nanj povabile-
ne tudi žene, ki le kratke čas bivajo na Spodnjem štajerskem in se zato še niso mogle dovolj vključiti v delo. Zborovalke je nagovorila voditeljica pomožne službe Hankeja in p-učarila, da je častna dolž-nost vsake žene odzdati se klicu države. Zaključila je z besedami, ki naj se jih za-vedajo vse žene: »Me nismo nič, naša zma-ga je vse.«

Obdarovani ranjeni v Celju. Pred dnevi se je zvedelo po mestu, da pride na kolo-dvor vlak z ranjenci. Celjske žene in de-kleta so hitro organizirale majhno obda-ritveno akcijo in na kolodvoru prčkale junake s fronte. Vsak izmed ranjenih voja-kov je prejel majhno spominško darilo.

Pomoč za tuberkulozne je bila z odred-ba šefa civilne uprave raztegnjena tudi na Spodnje štajersko.

Tečaj za pomočnice otroških vrtnaric. V Ormožu je bil zaključen prvi tečaj za pomočnice otroških vrtnaric na Spodnjem štajerskem. Udeležence so položile za-ključni izpit z dobrim, deloma celo s prav dobrim uspehom.

Avto ga je podrl. 38 letnega mizarkega pomočnika Jožefa Heberja iz Studencev je podrl avto in mu prizadel hude notranje poškodbe. — V Kapelah je padel 69letni preizkuškar Franc Koler in si poškodoval roko. Ponesrečena se zdravi v maribor-ski bolnišnici.

Avtomobilska nesreča. Na praznik opo-dne je s Pobrežja pripeljal osebni avto-mobil in se z vso silo zaletel v zadnji del težkega tovornega avtomobila, ki je vozil v smeri proti pokopališču. Po naključju je šofer ostal nepoškodovan, čeprav se je prednji del osebnega avtomobila popolno-ma razbil.

nega enjambamenta in kaže tudi pri tem Salvinijeve prevajalske odlike. Guberina sklepa: »Slovnostna dejavnost na področju prevajanja, ki je postalo danes v Italiji tako zelo živahno in je doseglo v zadnjem času tolikšno plodovitost, je nemara do-segla s pričujočo antologijo enega svojih najbolj značilnih uspehov.«

Študije o Tolstoju. Pri rimski založbi

Bolgarsko sadjarstvo

Narava je dala Bolgariji ugodne pogoje za razvoj sadjarstva. Dežela ima trplo sončno podnebje, zemlja je za sajenje drevez prikladna, Bolgari sami pa imajo zelo razvit čut za sadjarstvo in vrtnarstvo. V zadnjih letih izvažajo Bolgarija čedalje več sadja deloma svežega, deloma konzerviranega in predelane. Bolgarsko grozdje, jagode, slive in razni sadeži za kuananje mež grudo v čedalje večjih množicah v inozemstvo.

Pred desetimi leti je imela Bolgarija izredno mnogo sliv; računajo da so slive tedaj zavzele male dve tretjini sadnih drevov v državi. Toda notranji promet s tem sadežem je bil pičel. Tudi grozdje ni šlo v denar, dočim so slive le v skromnih množicah izvažali v inozemstvo. Na podoben način so pošiljali preko državnih mej tudi marelice, breskve, jabolka, hruške in orehe. Toda evropski pomen bolgarskega sadnega trga je bil takrat še zelo skromen. Leta 1930. je šlo komaj 4,50 % celokupnega bolgarskega sadnega pridelka v tujino.

V zadnjih letih pa se je podoba močno izpremenila. Nemčija je nastopila na bolgarskem trgu kot kupec sadja in to je povzročilo, da se je bolgarsko sadjarstvo razmahnilo do nepričakovane višine. L. 1939. ki je bilo zadnje leto pred izbruhom vojne ter zadnje normalno sadno leto, kajti v letih 1941 in 1942. so stopile za sadjarstvo neugodne vremenske razmere, je šlo 92 % bolgarskega sadnega pridelka v tujino. Toda tudi doma je našlo sadje več kupcev kakor v prejšnjih časih. Vse to je povzročilo, da se je produkcijska sposobnost bolgarskih sadovnjakov iznova povečala.

Bolgarska statistika navaja da razpolaga Bolgarija brez novih priključenih ozemelj v Makedoniji in Traciji s 75.000 ha sadne zemlje. Od tega odpade 35 % na slive, 28 % sadnega drevja na jabolke, 5 % na hruške, ostanek pa

na marelice, breskve, žlahtni kostanj, orehe itd. Letine, kakor smo že povedali, niso vse enako rodovitne. L. 1939. je Bolgarija pridelala okrog 100 milijonov kg sliv, hrušk, jabolk, marelic, breskev in orhovem. V splošnem cenijo opazovalci bolgarskih razmer številno sadnega drevja na ozemlju stare Bolgarije na 18 do 20 milijonov drevov. Iz l. 1941 zavzema Bolgarija tudi odlično mesto v proizvodnji južnega sadja, kajti v bližini egejskega nabrežja uspevajo smokve, mandlji in olive.

Sadna produkcija Bolgarije se je v zadnjem desetletju krepko razvila. Država je zasebno pobudo vedno podpirala ter je skrbela za to, da so se zasadili novi sadovnjaki, stari pa izboljšali s tem, da so odstranili manj vredne sadne vrste ter jih nadomestili z boljšimi. Ob enem so bili posrejeni predpisi za izvoz sadja,

Poživljajoča moč spanja

V »Münchner Medizinische Wochenschrift« probuje bivši redni profesor za notranjo medicino na univerzi v Erlangenu dr. Ludvik Robert Müller, zanimivo razpravo o poživljajoči moči spanja ter izvaja:

Dejstvo, da spanje odganja utrujenost in nam prinaša osvežitev in poživljenje, nam je tako priučujoče, da niti ne razmišljamo o tem, na kakšen način dosežemo to okrepčanje. Po jedi čisto občutimo, da nas napade utrujenost. Po naporu je človek lahko tako izmučen, da se mu ne ljubi jesti ter kosilo ali večerjo lahko zaspi. Tudi brez jedi postane človek po spanju svež in čil ter sposoben za delo.

Treba pa je razlikovati med utrujenostjo in izčrpanostjo. Če imamo za seboj težji

tako da prihaja za izvoz v pošte le prvo vrsten pridelek. Samo ob sebi se razume, da bdi država poleg vsega tega tudi nad zatiranjem sadnih škodljivcev, kajti to je eden izmed osnovnih pogojev za pospeševanje sadjarstva.

V zvezi s vsem tem se je močno razmahnila tudi bolgarska industrija konzerv. Od l. 1939. se je konzervna industrija v Bolgariji, ki je obsegala tedaj 53 podjetij, dvignila za 100 odstotkov. Posebno čislajo uvozne države bolgarsko suho sadje, ki je izvrstne kakovosti.

Za gojitev primernih sadnih sort skrbijo država s svojimi in zasebnimi drevesnicami, ki so pod strokovno kontrolo. Vsako leto zasadijo v Bolgariji 2 do 2 in pol milijona novih drevov in potaknjencev ter povečajo s tem sadno površino za približno 10.000 ha na leto. Država je izdelala tudi poseben načrt za izboljšanje in povečanje sadovnjakov, ki sega do leta 1957.

telesni napor, na primer pot z velikim bremenom ter smo prej slabo zajtrkovali, se lahko primeri, da se zaradi izrabe sil, ki so organizmu na razpolago, izčrpamo. V takšnem primeru si lahko pomagamo s koščkom sladkorja, čokolade ali pa s majhno količino malinovega soka. Oglikovi hidrati odpravijo izčrpanost. Drugače pa je, kadar smo utrujeni. Takrat si lahko pomagamo samo s spanjem. Seveda ne smemo misliti, da sloni ves efekt spanja samo na počivanju telesa in mirovanju duha. V spanju se mora nekaj zgoditi, kar je podobno obnovitvi živčnega in muskularnega stančevja s potencialno energijo. Kako pride od tega, ni mogoče pojasniti. To skrivnostno moč ima samo spanje, ni poznano zgolj dnevna izkustva vsakega posameznega človeka, ki se zaveda, da nam spanje prinaša poživljenje in osvežitev. Zavedamo se tudi tega, da ima globoko spanje mnogo večji učinek, kakor površno dremanje. Podobna je, da povzroči intenzivni naboj možganskih celic s potencialno energijo mnogo globljo nezavest, kakor površno spanje.

Poživljajoči učinek spanja se da primerjati z obnovitvijo akumulatorja. Nervozno in nevro-muskularno delovanje pri duševnem in telesnem delu podnevi lahko primerjamo s porabo električnega rezervarja. Spanje premaga namreč ne samo telesno, marveč tudi duševno utrujenost. Duševnim procesom odgovarjajo — o tem ni nobenega dvoma — bioelektrični procesi v živčnem sistemu in če pride ta sistem s pomočjo dobrega spanja zopet do potencialne energije, postane tudi živčna pobuda zopet živahnejša. Seveda pa je treba upoštevati, da se s staranjem življenjski procesi spreminjajo. Spreminja se tudi nabiranje živčnega sistema s potencialno energijo, itd. V starejših letih naše spanje ni tako globoko in poživljajoče kakor v mladosti in vsi vemo, da starajoči se človek nima več takšnega veselja do jedi in drugih radosti, ki jih nudi življenje, kakor človek v mladih letih.

Zato moramo biti izmučeni ljudje spanju hvaležni, da nam vsak dan dovaja nove moči in svežega poguma, ki nam omogoča, da se v vsakega lotimo novega dela. Hvaležni moramo biti spanju tudi zato, da nam vsaj v nočnih urah odzame skrb, katere nas tarejo podnevi. Tudi s tem nas spanje osvežuje in preraja. S tega vidika je tudi treba upoštevati prazdrav, s katerim se ločimo od prijeteljev in znancev, ko si pred spanjem voščimo »Lahko noč«.

..MLADO JUTRO..

Pomladna pesem

Prišla bo pomlad zelena
kmalu k nam nazaj,
deca v petju in ob cvetju
bo imela raj.

Ptiček na borovi veji
pesem bo zapel,
ljubko ptičko za ženičko
zopet bo imel.

Spletla bosta gnezdo v meji
za svoj mladi rod,
in veselo bo in celo
in cvetelo vsepovsod.

Mara Tavčarjeva

* To besedilo je uglasbil pokojni Zorko Prelovac in ga posvetil skladatelju dr. Antonu Schwabu v Celju ob njegovi 70letnici. Skladba za mešani zbor in bariton solo. Ob spominskem koncertu v Unioni po smrti Prelovca je pesem, petja iz rokopisa, odnesla

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

139. Kaj je »sferoid« in kateri nam je najbolj znan?

140. Kaj so državni papirji?

141. Kdo je »vitez žalostne postave«?

142. Krizanka.

Vodoravnica: 1. jednat, 4. r. bje jajčece, 6. prestolnica starega mezopotamskega kraljestva, 9. središčnica vrtilnega gibanja,

1	2	3	4	5
	6	7	8	
9	10	11		12
13		14	15	16
	17	18	19	
	20		21	25
22		23		24
26		27	28	
	29		30	
31			32	

11. bodilno orodje, 12. oblika glagola biti, 13. otok v Adriatiku, 15. italijanski spolk, 16. domača beseda za »termin«, 17. pripadnik starega mezopotamskega ljudstva, 19. prelomnica 20. veznik, 21. dvojica (v loteriji), 22. števniki, 23. oblika glagola

biti, 24. prav, pravkar, 26. znak za prvo, 27. boginja pomladi, 29. mesto v Grnji Italiji, 31. dragocen kamen, 32. Adamov sin.

Navpčno: 1. sedalna priprava, 2. števniki, 3. mesto v Srbiji, 4. moško ime, 5. tropska morilna blaznost, 7. afriška reka, 8. vrsta zemlje, 10. puščava, 12. tekstilna rastlina, 14. oblika glagola gulliti, 16. geometrični lik, 18. oblika nikalnega glagola, 19. znak za prvo, 22. trs, 23. tujka za pošilnico, 25. vrh v Karavankah, 27. svetopisemska oseba, 28. žensko ime, 29. kazalni zaimek, 30. predlog.

Rešitve nalog 18. t. m.:

135. Naša abeceda izvirava od Fenčanov, ki so jo pa bržkone prevzeli od kakšnega še starejšega ljudstva.

136. Japonski vitezi se imenujejo samuraji.

137. S »spoljedelstvom« se bavijo termisti in mravljje, ki gojijo gljive.

138. Krog.

Vrsta 1—5: generala, vrsta 2—5: Pasargade, vrsta 8—4: tamariska, vrsta 7—3: drvarnica.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

MODA IN DOM

Novi pomladni plašči

Novi plašči? bodo vzkliknile naše bralke. Ali je dandanes sploh še kaj novega pod soncem? Ali niso že leta in leta pomladni

plašči in kostumi vedno enaki, da sploh ni mogoče govoriti o novi modi? Res je, kajti pri najboljši volji ne moremo spreminiti dejstva, da vojna ni naklonjena modi. Če si v teh časih mislimo nov plašč, si ga izberemo tako, da ga bomo lahko nosile še leta in leta. Plašč mora potemtakem biti klasično ukrojen, da se nam ni treba bati, da bi prišel iz mode. Oba nova plašča, ki ju vidite na naši sliki, sta tako izdelana, da bi ju lahko nosile že lani, in verjemite, da bosta moderna še drugo leto. Da pa se takšnega »večnega« plašča ne bomo naveličale, nam moda svetuje čudovit pripomoček, ki ga še niti nismo izbrali. V mislimo imamo barve. Z različnimi barvami lahko dosežemo prave čarovnije. Evo primera: k temnoplavemu plašču si lahko mislimo rožnat klubok in prav takšne rokavice, vse drugo pa naj bo temnoplavo. Drugič se k istemu plašču pokrijemo z živozeleno drzno baretko, z rumenim klubokom in rumenimi rokavicami pa se spriznamo. Če imamo siv plašč. Tudi z belge plaščem lahko ustvarjamo najbolj posrečene barvne kombinacije, kajti zdaj ga lahko nosimo z živomodrim klubokom in prav takšno rutico, zdaj spet v zvezi z rdečo obleko in rdečim turbanom. Pri manj običajnih barvnih kombinacijah je treba nekaj več podjetnosti — toda stvar je vredna, da jo poskusimo!

Drobni nasveti

Perilo ni dovolj belo? Četudi štedimo z milom, bomo imele belo perilo, če bomo dodale voli nekaj debele soli, in sicer dve jedlini žlici na 3 litre vode.

Nogavice se ne trgajo tako zelo, če jih po pranju na peti in na podplat nanažemo s suhim ostankom mila. Tako so manj občutljive tam, kjer se drgnejo ob čevlje, in nam trajajo delj časa.

Štirje bogatini

Perzijska pravljica

Pred davnim časom so v velkem mestu živeli štirje prijatelji. Bili so zelo bogati, imeli so vsega dovolj, mnogo zlata, srebra in dragocenosti. Pa se je zgodilo, da so hkratu vsi štirje izgubili premoženje.

Kaj jim je bilo storiti? Lepega dne so se vsi štirje odpravili k čarovniku ter mu obrazložili svojo nesrečo. Čarovniku so se zasmilili in dal je vsakemu po eno čudovorno kroglico, rekoč:

»Krenite na pot, vsak naj si položi svojo kroglico na glavo. Kjer bo kroglica padla na tla, tam naj koplje, in tako bo našel nekaj, kar mu je namenjeno.«

Prijatelji so storili, kakor jim je bil rekel čarovnik.

Prehodili so že dolgo pot, kar pade prvo izmed njih kroglica z glave. Vzel je orodje, začel kopati in našel v zemlji bakreno rutico. Nato je rekel ostalim trem:

»Zadovoljen sem z bakrom. Ako hočete, lahko ostanete tu in si delimo, kar bomo izkopali.«

Prijatelji niso sprejeli njegove ponudbe, ampak so krenili naprej. Kmalu je padla drugemu kroglica z glave. In ko je ta kopal na dotičnem mestu, je našel srebro. Tudi ta prijatelj je rekel:

»Ako želite, ostanite tu, kajti to srebro je tudi vajino.«

Ostala dvojica ni bila zadovoljna s tem in je nadaljevala pot. Še malo, pa je padla tretjemu kroglica z glave, in ko je kopal, je našel na dotičnem mestu, je našel zlato. Dejal je četrtemu prijatelju:

»Ne poznam dragocenejše kovine, kakor je zlato. Zato želim, da ostaneva oba tukaj.«

Prijatelj pa mu je odgovoril: »Čemu bi ostal tu, ko bom gotovo našel na žilo drugega kamenja.«

Potoval je tako naprej, dokler ni padla tudi njemu kroglica z glave. Kopal je in kopal ter našel železo. Razočaran je dejal sam pri sebi:

»Zakaj nisem poslušal prijatelja in ostal pri zlatu?«

Okrenil se je in se vrnil, da bi poiskal prijatelja in njegovo zlato. Toda prijatelj in zlato sta bila izgubljena. Ti ju ni mogel najti. Vrnil se je zopet k železni žili, pa je ni več našel.

Ves obupan je nato hitel k čarovniku, toda tudi ta je bil izgubljen. Tako je ostal revež, njegovi trije tovariši, ki so se bili zadovoljili s tem, kar so našli, pa so živeli v sreči in miru.

Razpokane roke od umivanja posode? Kupite si nekaj kristalizirane limonove kisline in vrzite pred umivanjem vselej nekaj zrnc v vodo. Duh je prijetnejši, razen tega pa prizanašate rokam.

Pomlad je tu — prav je, če pomislimo na pomladno čiščenje notranjih organov. Sredstvo naših babic še vedno čudovito učinkuje: vsako jutro popijmo na tešče kakršnokoli želiščni čaj ali, če je mogoče sok ene limone.

Same si napravimo turban

Nov klubok — to ni tako preprosta stvar, če moramo štediti. Včasih si lahko pomagamo same, če imamo doma primerno ruto ali šal, ki jo z nekoliko spretnosti lahko ovijemo okoli glave v obliki slikovitega turbana. Postavimo se pred ogledalo in poskusimo! Volneno ali svilen ruto ali podolgast šal pokrijemo čez glavo. Oba konca rute najprej potegnemo od zgoraj nizdol, potem pa od spodaj navzgor in jih vsaki-

krat pritrdimo. Potem potegnemo ruto zadaj preko glave, da napravimo obliko kape, ki jo spremlja zvijemo v slikovit vzorec in pritrdimo z iglo za klubuke.

Sadna kuhinja

Zelena solata je še predraga. Kaj ko bi poskusile solato iz spinatov? V rezance narezano spinatno kuhamo tri minute, dobro ocedimo in jo potem začimamo z limonovim sokom, drobnimi rezanci iz sira, soljo, poprom in oljem. Med to solato narežemo po možnosti še nekaj ploščice kuhanega krompirja in tako serviramo. Takšna solata je zelo bogata z vitamini.

Švedska prikuha. Če smo se že naveličale zimskih prikuh, si pripravimo za sprejembo novo prikuho po švedsko: v slanem krompirju kuhamo hkrati enako množico krompirja, repe in zelene in sicer narežemo vse na zelo drobne rezance. Ko je kuhano, serviramo v rjavi omaki ali v omaki iz paradiznika in garniramo z narezanimi kislimi kumaricami.

Porabne kosti

Med akcijo neke bojne ladje, ki traja približno mesec dni, je bilo v hladilnici pomorskega velikanca 8 ton svežega mesa. Približno isto količino porabi v mesecu dni tudi vojaška poljska kuhinja, ki mora preskrbovati večji vojaški oddelek z mesom. Izračunali so, da ostane od imenovane količine mesa pribl. 2000 kg kosti. Kaj napravijo z njimi, potem ko so z njih obrali zadnje vlakence mesa?

Na ladji je kosti mogoče ohraniti sveže, dokler se ne obnovi zaloga. Ko pretvorijo 2000 kg kosti z ladje v sirnamo na kopnem, poskrbe najprej za to, da izležejo iz njih maščobe. To se zgodi celo v takšnih primerih, ko so bile kosti že enkrat prekuhanne. Izkustvo je pokazalo, da se iz 2000 kg kosti pri ponovne kuhanju dobi 200 kg maščob, ki zadoščajo za kuhanje 300 mila. Maščoba, ki jo nudijo kosti, pa se da porabiti še za druge namene. Rabi nam pri izdelovanju stearina, oleina, glicerina in smole, ki tvorijo važno osnovo za pridobivanje raznih kozmetičnih proizvodov. Maščobe te vrste se dajo s pridom uporabiti tudi pri izdelovanju zdravil, sveč in barv, za pridobivanje sredstev za čiščenje kovin in drugih pripomočkov za vojno industrijo. Glicerini tvorijo, kakor znano, osnovo za razstreliva, rabi nam dalje za mazanje topov, mazanje predmetov, ki so izpostavljeni nizkim temperaturam itd., itd. Celotna fina mazna olja se dajo pridobivati iz kosti goveda in ovac, ki se v normalnih časih zavrejo.

Prav tako kakor za maščobe nam koristijo kosti za pridobivanje kletja. Pa tudi potem se nismo pri kraju. Gotove vrste kosti predelajo namesto za kletj, na drugi način. Iz njih napravijo žolico, ki rabi pri izdelovanju snovi za posebno svetlobno občutljive filme in plošče. A tudi ostanek kosti je poraben, in sicer nam rabi največkrat za gnojilo.

Kosti so, kakor vidimo, v gospodarstvu zelo porabne. Zato bi morali z njimi skrbneje ravnavati, kakor to delamo, da nam ne gredo v izgubo.

ESTRASNO

— No, kako kaj gredo vaši trgovski posli? — vpraša prijatelj trgovca.

— Slabo, zeb slabe. Danes dopoldne ni bilo nobenega prometa, popoldne so pa šli posli še slabše.

SPORT

Dober veter veje za Torino

Po porazu Livorna in Ambrosiane se je pet nedelj pred koncem približal za eno točko pod vrh tabele

Prav so imeli to pot oni, ki so računali na nepričakovane izide samo zaradi tega, ker so morale vse tri vodilne enajstorce na tekne na druge terene. Izmed vseh treh je odnesel celo kožo samo Torino, ki je v Triestu s tesnim, toda zasluženim rezultatom pobral vse izkupiček ter se prerinjal tik za vodilne Livorno. Livorno je to nedeljo latio zaigral za drugo partijo, to pot proti Juventus v Torino. S ponovnim 3 : 0 so Torinoj se enkrat izpustili čudežnemu kandidatu letošnje sezone ves izkupiček ter si spet pripravili položaj — toda zmerom samo na četrtem mestu. Ambrosiana je bila tudi v gostih, in sicer proti Genovi. S tem 1 : 0 je Genova slavila zmago, ki pa je že samo prestižnega pomena. Teoretično je sicer za vse vodilne tri močnejši, toda vse se razvija tako, kakor da se nad Livorno po dobrem vetru za Torino, ki jih pa v resnici čaka še nekaj težkih zaprek, zbira temni oblaki.

Med ostalimi izidi zadnje in XXV. zaporedne nedelje je še nekaj dogodkov, ki bi sicer, če bi glavni računi ne bili zaključeni, dvignili mnogo prahu in razprav. Toda zdaj je marsikaj za marsikoga že prepoznano, da bi se navduševali zanj in popravljali zamujeno. Tako so na primer Benetci v zadostanje svojega občinstva po dolgem spet enkrat dobili igro, to pot proti ne razjahljivi Liguriji, potem je Atalanta Milano sredi Milana prestigla pot in tudi predzadnja Vicenza se je oddolžila svojim zagovornikom, ki trdijo venomer, da je moštvo zdaj prestalo ognjeni krst in je lahko kot enakovredno sodelovalo v tej elitni družbi starih in preizkušenih kancov. Med petimi izidi z 1 : 0 sta omenbe vredna še dva, in sicer prvi v korist Bologne proti Fiorentini, drugi pa v dobro Rome v dvoboju z Barijem. Vse v vsem, pa pojdejo vsi ti urpehi in neuspeli kmalu v pozabo, kajti te dni gre le še zato, kdo bo prvi in katera dva bosta zadnji in predzadnji.

V suhih številkah

V suhih številkah se lahko redeljski dogodki iz divizije A strnejo takole:

V Triestu: Torino — Triestina 3 : 2, v Benetkah: Venezia — Liguria 1 : 0, v Milanu: Atalanta — Milano 1 : 0, v Vicenzi: Vicenza — Lazio 1 : 1, v Firenzi: Bologna — Fiorentina 1 : 0, v Rimu: Roma — Ba-

ri 1 : 0, v Genovi: Genova — Ambrosiana 1 : 0 in v Torinu: Juventus — Livorno 3 : 0.

Po točkah bodo klubi te divizije do prihodnje nedelje razvrščeni takole: 1) Livorno 35, 2) Torino 34, 3) Ambrosiana 32, 4) Juventus 31, 5) Genova 30, 6) Bologna 28, 7) Milano 27, 8) — 9) Atalanta in Fiorentina 25, 10) Lazio 24, 11) Roma 22, 12) Bari 19, 13) — 14) Liguria in Triestina 18, 15) Vicenza 17, 16) Venezia 15 točk.

V diviziji B

Je spet enkrat spodletelo favorititu te sezone, in sicer moštvo Spezie, medtem ko se je drugod zasul tako, da je splavala na vrh tabele — prvič po 25 tednih — lanska udeležnica iz divizije A Modena. Za prvo odn. drugo mesto se sjele prej pogajali šest enajstorce, med katerimi je vsega dve točki razlike, kar pomeni, da bo za končno odločitev še mnogo truda in nič manj razburjenja. Zaskrat vodi pač Modena pred Spezio in Pisto, ostali trije (Napoli, Pisa in Brescia) pa samo prežijo na priložnost, da se bodo pognali v opredelje. Izjemni položaj zavzema enajstoročica Juventine iz Palerma, ki ni mogla odigrati več že zapadlih tekem in je za zdaj na koncu dolge vrste udeležencev v tej diviziji.

Izidi zadnje nedelje so bili:

Napoli: Napoli—Pisa 1:1 (!), Busto Ars.: Pro Patria—Pescara 0:0, Novara: Novara—Savona 4:0, Alessandria: Alessandria—Cremone 1:1, Modena: Modena—Udinese 3:0, Brescia: Brescia—Siera 2:0, Lodi: Fanfulla—Spezia 1:0 (!), Padova: Maier—Padova 2:1 (!).

Priprave za nogometno sezono doma

Prijateljska tekma: Dopelavoro t. t. : Mladika 9:2 (4:0)

Brž ko se je izvedelo, da je pokrajinski odbor CONI-a skupno z nogometno zvezo uredil vse potrebno za odigranje letošnje prvenstva v nogometu, so se domače nogometne enajstorce hitro lotile dela na terenu. Zima, čeprav ni bila nič dolga niti mrzla kakor druga leta, je ustavila vsako življenje na igriščih, in zato so se vodstva klubov še bolj pobirala, da bi svojim

predstavnikom na zelenem polju čimprej omogočila nekaj dobrega treninga.

Med tem pripravami na terenu smo zadnje nedelje in praznike že gledali nekaj prijateljskih tekem, med katerimi moramo naknadno zabeležiti tudi nastop ljubljane — vsekakor zanj ni vedel razen najožjih pristašev nihče v Ljubljani — ki je v prav dobro povezani igri brez težav odpravila vojaško enajstoročico s 6:1, v katerih so se kljub dolgem zimskemu odmoru najbolj vidno uveljavile enajstoročice Hermesa in Marsa.

Enako velja tudi za moštvo Dopelavora iz tobačne tovarne, ki se je prvič pojavilo na prostem zadnjo nedeljo na tekmi proti Mladiki. Agilni Dopelavoristi so v priku-pu in živahni igri kmalu potisnili v obrambo svojega nasprotnika Mladiko, ki je moral že do odmora spraviti štiri gole. Po odmoru je šlo dalje po istem ključu in končni izid 9:2 priča najbolj zgovorno, kdo je imel največ besede v tej igri.

Table-tenis vsako nedeljo

Na turnirju Mladike so se najbolj uveljavili Hermežani

Ni nedelje ali praznika v Ljubljani brez table-tenisa in tako je bilo tudi zadnjo nedeljo in še dva dni poprej. Na sporedu je bil IV. nagradni tableteniški turnir za prvenstvo Most in Kodeljevega v organizaciji Mladike.

Vse je bilo v najlepšem redu — organizacija, igre in igralci, zbrani skoraj vsi do zadnjega, ki kaj pomenijo v tej letos, tako popularni sportni panogi. Tekmovanje je bilo razdeljeno v pet raznih disciplin, ki so bile vse dobro zasedene.

Med moštv, ki se jih je prijavilo ni manj kakor 17, so bili glavni izidi naslednji:

I. kolo: Korotan I.—Mladika III. 3:0, Hermes III.—Mladika VII. 3:1, Mladika II.—Hermes IV. 3:0, Hermes V.—Mladika IV. 3:0, Mladika I.—Hermes V. 3:0, Korotan II.—Mladika V. w. o., Korotan III.—Mladika IV. 3:1 in Hermes I.—Korotan IV. 3:0.

II. kolo: Korotan I.—Hermes III. 3:0, Mladika II.—Hermes II. 3:0, Korotan II.—Mladika I. 3:1 in Hermes I.—Korotan III. 3:0.

III. kolo: Mladika II.—Korotan I. 3:2 in Hermes I.—Korotan II. 3:0.

Finale: Hermes I.—Mladika II. 3:1. Hermes je torej po dolgem prišel do pomembne in zaslužene zmage.

V moških dvojnih sta zmagnala Korotan Gabrovšek in Bračkoš nad Mladikarjema Medenom in Mlakarjem z 2:0 (21:15 in 21:17).

Med juniorji je bilo udeležencev 32, ki so posebno v zaključnih igrah pokazali mnogo dobrega znanja, predvsem pa ogorčene volje do zmage. Med podrobnimi izidi navedemo naslednje:

II. kolo: Stefan Strojnik—Podobnik 2:0, Šircelj—Pogačar 2:1, Košak—Dular 2:0, Klun—Stefančič 2:0, Potočnik—Novak 2:0, Bajt—Jankevič 2:0, Ivanc—Baje 2:0 in Mlakar—Stanečič 2:0.

III. kolo: Stefan Strojnik—Šircelj 2:0, Košak—Klun 2:0, Potočnik—Bajt 2:0 in Mlakar—Ivanc 2:0. Finale: Strojnik—Košak 2:0, Potočnik—Košak 2:0, Strojnik—Mlakar 2:1, Mlakar—Potočnik 2:1, Potočnik—Košak 2:0.

Končni vrstni red: 1. Potočnik (K) 2 točki seti 5:2, 2. Mlakar (M) 2 točki seti 5:3, 3. Stefan Strojnik 2 točki, seti 4:3, 4. Košak 0 točke.

V tekmovalju mešanih dvojic sta med 5 pari zmagnala Bedenkova in Poženel nad dvojico Fuginova—Šubert z 2:1.

Med seniorji, ki jih je bilo prijavljenih 42, si je zmago priboril Bogataj, ki je potisnil oba glavna favorita, Romana Strojnika, predvsem pa Bračkoša, na slabša mesta. Mladik Hermežani očitno napreduje in si je za konec sezone po vsej pravici priboril ta lep turnirski uspeh. Izmed izidov v tej skupini navajamo naslednje:

II. kolo: Bračkoš—Recek 2:0, Aleš Strojnik—Mlakar 2:0, Bogataj—Tršinar 2:1, Stefan Strojnik—Šubert 2:0, Potočnik—Poženel 2:1, Merala—Moran 2:0, Gabrovšek—Košak 2:0, Roman Strojnik—Medved 2:0.

III. kolo: Bračkoš—A. Strojnik 2:0, Bogataj—Stefan Strojnik 2:0, Potočnik—Merala 2:1, Roman Strojnik—Gabrovšek 2:0.

Finale: Bračkoš—Potočnik 2:0, Bogataj—Roman Strojnik 2:0, Roman Strojnik—Bračkoš 2:0, Bogataj—Potočnik 2:0, Roman Strojnik—Potočnik 2:0 in Bogataj—Bračkoš 2:0.

Končni vrstni red: 1. Bogataj (H) 3 točke, 2. Roman Strojnik (M) 2 točki, 3. Bračkoš (K) 1 točka in 4. Potočnik (K) 0 točke.

Stanje v tabeli: Modena 33 točk, Spezia in Pisa 32, Napoli, Pro Patria in Brescia 31, Fanfulla 27, Padova in Cremonese 26, Anconitana 24, Novara 23, Pescara 21, Udinese 19, Alessandria in Mater 18, Siena in Savona 17, Palermo 16.

Zvezdoslovje 10.000 let stara veda

Dva kitajska zvezdoslovca obglavljena, ker sta pozabila napovedati solnični mrk

Splošno znano je pač, da je zvezdoslovje zelo stara veda. V pravadnih časih je bilo povezano opazovanje nabesnih teles z raznimi verskimi in tudi praznoverskimi predstavami. Primitivni narodi so dvignili vris in truse, če je nastal solnični ali lunin mrk, ker ko mislijo, da požira zmaj solnce ali luno. Drugi narodi so prinašali žrtve, od katerih so si obetali večjo milost božanstva, če je bila žrtev doprinešena ob ščipu. Obenem so pa ljudje že v pravadnih časih spoznali, da je pot nabesnih teles periodična, in da jo je mogoče točno izračunati.

Iz primitivnega opazovanja zvezd se je polagoma razvilo zvezdoslovje kot posebna veda. Največjo pozornost so ljudje že od nekdaj posvečali solncu in luni. Kmalu so spoznali, da so lunini in solnični mrki periodični nabesni pojavi. Ponavljanje solnične mrka v ciklu 18 let in 11 dni je bilo znano že starim prebivalcem Mezopotamije. Izkopane pri stari asirski prestolici Ninive so prinesle na dan kamenite ploščice, na katerih je bil zabeležen solnični mrk. Šlo je za solnični mrk 15. junija 763 pred Kristusom. Vse kaže, da je bilo zvezdoslovje najbolj razvito v Mezopotamiji, kjer pričajo o tem mnoge najdbe. Pa tudi stari Egipčani so bili dobri zvezdoslovci. V spomin na njihovo astronomsko znanje sta nam ostala živalski krog dender in v gotovem pomenu tudi heopsova piramida. V

tež piramidi je holnik, usmerjen naravnost na polarno zvezdo. Med gradnjo piramide okrog leta 2600. pred Kristusom je bila zvezda Alfa v sozvezdju zrnja polarna zvezda.

Za izpolnitev zvezdoslovja so bila potrebna dolga opazovanja in zamotani računi. Začetek pravega zvezdoslovja je bil pri starih Babiloncih, Asircih in Egipčanih okrog leta 5.000 pred Kristusom. O starosti kitajskega zvezdoslovja vemo malo, ker nimamo o tem nobenih izročil. Pač je pa znano, da sta bila leta 4.000 pred Kristusom na Cesarjevo povelje obglavljena dva zvezdoslovca, ker sta bila pozabila napovedati solnični mrk. Stari Germani so tudi zapustili več spomenikov, ki pričajo o njihovem zanimanju za zvezdoslovje. Vikingi so morali prav tako dobro poznati nabesna telesa, kajti sicer bi ne bili mogli tako varno pluti po morju.

Celo stari Majem pripisujejo nekaj astronomskega znanja. Čeprav pisave tega starega kulturnega naroda učenjaki še niso povsem razbrali so pa prišli na podlagi znakov in koledarskih podatkov do presenetljivih zaključkov. Stari Maji so imeli posebne svečenike, ki so opazovali zvezde in beležili važne podatke o njih. Tako pridemo do zaključka, da so ljudje opazovali zvezde na nebu že v pravadnih časih in da je zvezdoslovje staro okrog 10.000 let.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 23. marca, zaprtlo.
Sreda, 24. marca, ob 17.30: Prava ljubezen.
Premiera. Red Premierski.
Četrtek, 25. marca, ob 17.30: V Ljubljano jo dajmo. Red Četrtek.

Roberto Bracco: »Prava ljubezen«, dialog v treh dejanjih. Osebe: Helena-Vida Juvanova, Hugo-Jan, Natak-Verdonik, Krčmarica-Kraljeva, Šofer-Košič. Dejanje se godi: v predstobi majhnega hotela, v sobici zakotnega hotela na delzi, in v zakonski spalnici. Delo je režiral Jože Kovič. Premiera bo za abonma red Premierski v sredo, 24. t. m. ob 17.30 uri.

OPERA

Torek, 24. marca, ob 17.: Traviata. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beog. Opere. Cene od 35 lir navzdol.
Sreda, 24. marca, ob 17.: Thaïs. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Četrtek, 25. marca, ob 17.: Evgenij Onjegin. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve.
Petek, 26. marca, ob 17.: Janko in Metka. Red B.

Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beogradske Opere. Danes bo pela priljubljena pevka eno svojih posebno dognanih partij: Violetto v Verdijevo »Traviatio. S to partijo je postala pri nas posebno popularna. Pevsko čustveno podani lik in igralsko izbrano karakteriziran je zapustil v spominu gledalcev najgloblji dojem. — Alfrida bo pel Čuden, oče Janko. Ostala zasedala: Flora-Poličeva, Anina-Ramškova, Gaston-B. S. ncin, Douphol-Anžiovar, Obigny-Dolnikar, dr. Grenvil-Lupša. Dirigent: D. Zebrec; režija in scena: C. Debevec; zborovodja: R. Simoniti; koreograf: inž. P. Golovin.

Drugo gostovanje Zlate Gjurgjenčeve. V četrtek 25. t. m. bo pela glavno žensko partijo v čajkovskega operi »Evgenij Onjegin«. Tudi kot Tatjana je že znana in cenjena pri občinstvu. Opazujemo na njen nastop v tej partiji, kjer ima dano prilicnost, da ustvari povsem nasproten lik kakor je Violetta. Ostala zasedala partij bo običajna. Onjegin: bo pel Janko, Olga-Golobova, Lensekega-Slaoljev.

Bolgarske žene naj se oblačijo skromno

Zveza bolgarskih žen se je obrnila na vse Bolgarke s pozivom, naj v interesu domovine opuste vsak luksuz. Bolgarska žena bi se morala zadovoljiti s skromno obleko in tako bi lahko po svojih najboljših močeh prispevala svoj delež k delu za skupnost.

Levi kot telesna straža

V starem veku so uporabljali mnogi azijski in afriški vladarji leve za telesno stražo. Se leta 1885 ko je branil v Afriki Mahdi mesto Carthum proti premoči angloegiptjskih čet, sta stražila njegov šotor leva, privezana h kolu. Noben tujec seveda ni smel v Mahdijev šotor. Celo gospodar sam je moral dobro paziti, da se ni zameril svojima stražarjema.

Gozd mrtvih ptic

Blizu kalifornijske obale se dviga iz morja otoček Isabel na katerem se zbiraš ogromne mase mrtvih ptic vseh vrst morskih lastovk, galčov pelikanov skalnih golčbov itd. Naravoslovci so se zanimali za ta otoček in odkrili so na njem gozd mrtvih ptic. Na mnogih krajih so našli tudi ptice vesele v zadnjih zdihljajih med grmovjem. Grmovje je tako prepleteno in razraščeno da se ne more rešiti iz njega nobena ptica, ki zaide vanj. Čim bolj prhota v njem, tem bolj jo oklepajo razne ovijalke in tem bolj se pogreza med vejice, kjer napo- ed omaga in pogine od lakote.

Zakaj „zakonska zveza“?

Malokdo ali pa nihče ne pomisli da ima izraz »zakonska zveza« svoj pomen odnosno da res izvira od vezanja. V starih časih je bilo vezanje vozla pri mnogih narodih bistven del poročnih obredov. Tako so Kartaginci zvezovali mladim poročencem palce z usnjenimi jermenci. Ta stari običaj v nekoliko drugačni obliki se je ohranil ponekod do naših časov. V indiji položi po starem običaju ženin pri poroki nevesti traki okrog vratu in zaveže v vozol, Parsi so pa imeli navado zvezovati ženinom roke z vrvo spleteno iz sedmih vrvic.

Mravlje, ki napadejo celo slona

V nasprotju z našimi mravljami, ki večjim živalim niso nevarne, žive v nekaterih krajih južne Amerike, Avstralije in Afrike mravlje, katerih se ljudje in živali silno boje. To velja zlasti za potujoče mravlje. Te mravlje so tako nevarne, da napadejo celo slone ki beže pred njimi. Če zaide človek med potujoče mravlje, kmalu ves pokrit z njimi. Te bojevitve mravlje napadajo celo velike kače in kmalu ostane napadene kače same okostje. Ponoči se sprijejo mravlje v velike kepe zjutraj pa zopet nadaljujejo svojo pot. Najnevarnejše mravlje so žive v Avstraliji. Imajo namreč žrela kakor čebele, da pikajo ljudi in živali. Njih piki povzročajo hude opekline.

WILKIE COLLINS. Nezadosten dokaz. Detektivski roman.

V tistem času mati gospoda Macallana ni bila v Gleninchu; vrata kabineta so bila zaklenjena in ključa ni bilo v ključavnici. Ne vem, kdo ga je imel in ali jih ni bilo več kakor eden. Ne vem natančno, ali so bila ta vrata sploh kdaj odprta, kar sem bila jaz v hiši. Jaz sem stopila le enkrat v ta kabinet, s sobarico, in sicer skozi tista vrata, ki so se odpirala na hodnik.

»Gospa je slabo spala, a se je zatekala k spalnim sredstvom, ki so jih predpisovali zdravniki. Dne 21., zjutraj ob šesti uri in nekaj minut, me je stanje gospe Macallanove vznemirilo. Prebudil me je zvonec, ki ga je imela gospa na nočni mizici. Utrujenost me je premagala, da sem okrog dveh ponoči zaspala na divan« v gospejini sobi. Čim sem zaslišala zvonec, sem planila po koncu in pohitela k postelji. Gospa se je pritoževala na močno tšanje; vprašala sem jo, ali je morda vzela kakšno zdravilo med tem ko sem jaz spala in odvrnila mi je, da je pred eno uro prišel njen mož in ji je podal zdravilo.

»Med tem ko govorili, je vstopil tudi gospod Macallan, ki je spal v sosednji sobi in ga je prav tak prebudilo zvonjenje. Slišal je, kaj mi je dejala njegova žena in ni ničesar omenil. Videti je bilo, da ga vznemirja ženina slabost; svetloval ji je naj pojde malo vina ali vode. Odgovorila je, da ne more piti alkohola, ker ji gori ves želodec. Položila sem ji roko na želodec in jo nalahno pritisnila, toda gospa je zakričala od bolečine. Ti simptomi so me vznemirjali in nemudoma sem poslala po zdravnika Galea, ki je zdravil gospo. Ni vedel takoj, kaj naj bi povzročilo to neprijetno izpremembo bolničnega stanja. Slišala sem jo tožiti, da je željna, pa sem ji ponudila malo mleka, ki naj bi jo pomirilo. Čez nekaj časa se je pomirila in zdravnik se je poslovil, z naročilom, naj takoj pošljem ponj, ako bi se napad ponovil, a to se ni zgodilo. Prebudila se je okrog pol desete ure in je vprašala po možu. Gospod se je bil vrnil v svojo sobo in vprašala sem jo, ali naj ga pokličem. Odgovorila mi je, da ne. Vprašala sem jo, ali hoče kaj jesti ali piti in spet mi je odvrnila da ne, natančno mi je dejala, naj gre: k zajtrku. Podala sem ji zdravilo in šla.

»Ko sem se vracala čez zajtrka, kake pol ure pozneje, sem srečala eno izmed deklet, ki je pometala stopnišče. Dejala mi je, da je gospa Macallan popila čašo čaja, ki ga je njen mož naročil po strežaju. Strežaj ga je dal skuhati in dekla ga je odnesla v sobo gospe Macallanove. Ko je vzel čaj iz rok, V sobi sta se nahajala sama gospod in gospa Macallanova.

»Vrnila sem se v bolnično sobo. Gospa je bila popolnoma mirna; ležala je z glavbo obrnjeno k zidu. Ko sem stopila k postelji, sem z nogo zadela ob nekaj, kar je ležalo na tleh. Bila je razbita čaša čaja. Dejala sem: »O, glej! Zlomila se je čaša, gospa.« Odgovorila je s slabim glasom, ne da bi okrenila glavo: »Pustila sem jo pasti.« — Preden ste popili čaj? — »Ne, ko sem jo vracala možu, ker sem popila čaj.«

Fisalne potrebe na nočni mizici so bile razmetane, pero je bilo mokro. »Ali ste pisali, gospa?« — »Hotela sem pisati, a nisem imela dovolj moči.« Dala mi je znak, da želi ostati sama in odšla sem po prstih, vendar sem ostala v bližini sobe, da bi slišala zvonec, ako bi me klicala. Nisem bila mirna, ne da bi vedela kaj me vznemirja. Skrbel me je ta njen slabotni glas. Zleza sem, da je ne bi pustila dolgo same, a nisem si upala k nji, da je ne bi razrežila. Naposled sem sklenila da poiščem gospa v eni izmed sob v istem nadstropju, kjer

se je običajno zadrževal do poldneva. Ni ga bilo tam, toda v tistem trenutku sem zaslišala njegov glas z zunanje terase. Šla sem tja in našla sem ga v razgovoru z gospodom Dextrom, stariim prijateljem in gosmom. Gospod Dexter je sedel pred svojim oknom v prvem nadstropju; bil je invalid, brez nog in se je lahko premikal le v naslanjaču na kolesca. Gospod Macallan je govoril z njim s terase: »Dexter, kje je gospa Beaul? Ste jo videli kaj danes zjutraj?«

Dexter mu je odvrnil s svojim običajnim živahnim glasom: »Ne, nisem je videl, ničesar vam ne vem povedati.« Oprostila sem se, da motim gospo Macallana in sem mu omenila svoj strah. Ni mi utegnil odgovoriti, ker je prišel strežaj in mi sporočil, da gospa Macallanova neprestano zvoní. Ura je bila okrog enajst; pohitela sem, kar sem mogla in čim sem odprla vrata sobe, sem zaslišala bolnično ječanje. Njeno stanje je bilo silno slabo. Govorila je, da ji gori ves želodec in grlo in da ima enake bolečine kakor zjutraj. Pohitela sem k vratom, da bi poklicala koga izmed služinčadi, pa sem zagledala gospo Beaul, ki je prišla iz svoje sobe. Prosila sem jo, naj opozori gospo Macallana, da pošlje takoj po zdravnika. Odhitela je po stopnicah. Čez nekaj minut sta se gospa Beaul in gospod Macallan skupaj vrnili. Bolnica jima je dala s pogledom, ki mi ga je nemogoče popisati znak, naj odideta. Gospa Beaul je prestrašena takoj odšla. Gospod Macallan je stopil proti postelji. Žena ga je znova pogledala s tistim čudnim pogledom in mu dejala skoro s prosečim glasom: »Pusti me samo z bolničarko... Pusti me!« Gospod mi je potihlo dejal: »Poslal sem po zdravnika,« nato pa je odšel iz sobe.

»Ko je doktor Galle zagledal bolnico, je postal zamišljen in je dejal: »Ne bi rad nosil sam odgovornosti, pokličimo še kakega zdravnika iz Edinburga.« Zapregli so najhitrejšega konja iz gleninchskih konjušnic, da bi pripeljal iz Edinburga slavnega zdravnika Jeroma.

»Ko smo čakali novega zdravnika, sta se gospod Macallan in dr. Galle vrnili v bolnično sobo. Bolnica jima je znova mirno povedala, da gospa se ji je skušala približati z blagimi besedami in jo je poljubil na čelo. Gospa je naglo okrenila glavo in zakričala. Zdravnik je posredoval in odvedel gospo Macallana iz sobe.

»Popoldne je prispel doktor Jerome, ob pravem času, da je lahko prisostvoval novemu napadu. Skrbno in brez besede je pregledal bolnico, nato je prosil, da sme ostati sem z doktorjem Galleom.

»Čez nekaj časa sta me poklicala. Od tega trenutka in ves čas, dokler je bila gospa še pri življenju, nisem bila nikdar sama z njo; eden izmed zdravnikov je bil ves čas v sobi.

»Proti osmi uri je bilo videti, da so ji roke ohromele, držala jih je nepremično pod odojo. Čez nekaj časa se je pogreznila v težko spanje. Predramila se je le, ko jo je skušal njen mož poslednjič priti pogledati. Prišel je z doktorjem Jeronom, bil je podoben človeku, ki je postal žrtev strahu. Gospa ni mogla govoriti, toda čim ga je zagledala, je dala razumeti s pogledom in z nerazločnimi besedami, naj se ji ne približa. Bil je tako slab, da ga je moral doktor Galle podpirati, ko je šel iz sobe. Ob deveti uri in dvajset minut me je doktor Jerome prosil, naj prinesem svetilko k postelji. Preiskal je gospo, ji položil roko na srce in mi dejal: »Lahko odidete, gospodična, končano je.« In, obrnjen k doktorju Galleu: »Hočemo vprašati, ali naju gospod Macallan lahko sprejme?«

„Dobro knjigo“ Naročajte

OKVIRJE IZDELUJE SPECIALIST KLEIN WOLFOVA UL. 4

Henrijeta Mayer roj. Bukvič

soproga poštnega kontrolorja v pokouju

Pogreb se bo vršil v torek, dne 23. t. m. ob 1/2 15. uri z žal — kapele sv. Kristofa — k Sv. Križu. Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, Radovljica, Heede, dne 23. marca 1943.

ŽALUJOCI OSTALI